

SÁRCZIPÓK
a legnagyobb választékban
FÖLDVÁRY IMRÉNÉL
BUDAPEST,
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-ut 9.
Arjegyzék. 8788

101 új népdal, melyet szongorák énekel Kuber Sándor átir. Földműlja az összes eddig megjelentektől, ára 3 korona.
101 új népdal, britlás letében hegedűre Bloch József tanártól, ára 3 korona.
A legújabb ártatok a szongorakadályhoz alkalmazkodnak és kicserében ajándékozhatók.
Szulmit népszerű szató opera legjobb kiadása szongorára, énekel, Ber Sándortól, ára két kötetben 6 korona. Szulmit című szongorára Allaga Gáztól, ára két kötetben 6 korona.
Stil tu (Emlékezet-e?), román dal, ára 1 korona.
Az én bánatom, remek román dal, ára 1 korona 50 fillér.
Mögre-dobás: **Rozsnyai Károly** könyv- és zenemű-kereskedésében, Budapest, Museum-körút 15. szám alatt. 8939
Minden könyvet és bármily zeneművet azonnal jutányosan szállítunk. Szongorakivonatok legnagyobb raktára. Arjegyzék ingyen.

Szoba-illat 8936

Helyi-illat: Havasi gyöngy-illat, Jácint-illat, Fenyő-illat, Maharoms-illat, Kéreg-illat, Gyöngyvirág-illat, Frangepán-illat, Kerti-szappán-illat, Orzons-illat, Teacoma-illat, Széna-illat, Heliotrop-illat, Reseda-illat

francia és angol illatszerek finom kivitelű üvegekben, legnagyobb választékban kaphatók
Detsinyi Frigyesnél Budapest, Marokkói-túca 2. a fekete kutyához

Karácsonyi és újévi ajándékul
kiválóan alkalmasak a **fotografáló készülékek**, mivel azokrakostató és tanulmányos időtöltést nyújtanak. Bő választékban kaphatók
Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképező-cikkok szaküzletében,
Budapesten,
IV., Károly-utca 1. sz.
Arjegyzék kívánatra ingyen.
Kodakok, albumok, kartonok.

Heti étlap

az „Arany fázán“ nagyvendéglőben
VI. ker., Andrassy-ut 69.

- Minden **Vasárnap**: Szárnyas-estély, 8908
: Hétfőn: Magyar vacsora,
: Kedden: Ropogós malacz-estély,
: Szerdán: Halászlé-estély,
: Csütörtökön: Vadlőnlőlegességi estély,
: Pénteken: Halászlé és tengerihal-estély,
: Szombaton: Disznótör és vadlőnlőlegességi estély.

Valódi magyar borok: Gyöngyös-Visontai bortermelők szövetségének pinceszestéből. A világhíri Steinfeldi márciusi sör kimerése. Ne mulassza el senki gyönyörű vadásztermeimet, éttermelmeimet és a télikertet megtekinteni. — Számos látogatást kér

Lantos igazgató. Gécy Ferenc ndv. vadszállító és vendéglős.

WOTTITZ MANFRED
REPRODUKCIÓ BUDAPEST. MÜINTEZET. KIRÁLY-UTCA 30.
Telefon 18-99. 8885

Czerny-féle híres és elismert készítményei. 8569

Osan-szájvíz-esszencia, 1 üveg 1 kor. 76 fill. Osan-fogpor, 1 doboz 88 fill. Oriental. Rosenmilch (Keleti rózsatej) 1 üveg 2 kor., hozzá a Balszamszappan 60 fill. Taaningens (hajfestőszer) sötétszöke barna és fekete színekben, ára egy üvegnek 5 korona. **ANTON J. CZERNY**, Wien XVII., Carl Ludwigstr. 6. Főraktár: Török József gyógyszerárta, Budapest, VI., Király-u. 12., továbbá minden gyógytárban és illatszertárban.

Nagyságos asszonyom szives figyelmébe 8951

karácsonyi ajándékul
egy remek családi doboz levélpapír legjobb kivitelben 2 koronától 10 koronáig, meg nem felelőt kicserélek. Örjási választék képes levelező-lapokban és levelező-lap albumokban. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek

KLEIN VILMOS papirkereskedése,
Budapest,
VIII. kerület, Kerepesi-ut 73. sz.

Chocolat SUCHARD
LE „MATTERHORN“ (CERVIN) d'après RIFFELALP. Suisse 8951

Mariska-crème

a női szépség emelőre és fontartására teljesen ártalmatlan készítmény. Szepő, májfoltt, himlőhely, pörösülés, pattanás, sárga arcorszin, arcorsvöröség, himulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. Kisimítja a ráncokat és hímőhelyeket, még korosabb egyéneknek is füde, bájos szint kölcsönöz.
Egy tégely ára 1 korona 20 fillér.

Valódi **Capozin-kenőcs**

rheuma, köszvény, ideges főfájás, hülés, ideg-bajok és mindennemű esontbántalmak ellen kitűnő hatásnak bizonyult szer. Számos elismerő és hírlairat közül:
A «Capozin»-kenőcs használata által háromszori bedörzsölés után idült térdzsdbám teljesen meggyógyult.
Budapest, 1895 szept. 2.
Lábdi Lajos látszerész.

Próbatégely 1 kor., egy nagy tégely 2 kor.
Kapható a készítőnél
SZABADY JÁNOS gyógyszerésznél
VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

Nem tömök többé,

a mióta a többszörösen kiuntetett és a bécsi gazdasszonyok, valamint a berlini Lette-egylet által ajánlott szövő-készüléket a **The Magic Weaver** megvettem. Jászva lehet ezen készülékekkel szakadi harisnyákat, gyapjútárgyakat, asztalterítőket, asztalkendőket, lepedőket és minden képzelhető szövetárakat művészi és gyorsan úgy kijavítani, hogy a hibás helyet nem lehet többé felismeri. Még a gyermek is képes ezen szövő készülékkel azonnal hibátlanul dolgozni. Egy készülék ára csak 4 korona. 4 kor. 40 fill. előleges beküldése mellett franco küldetik. 4 kor. 70 fill. utánvétellel uegrendelhető **FEITH M. Wien, II., Taborstrasse 11 B.**

Nélkülözhetetlen és fölfilmulhatatlan, hatásában esalhatatlan.
Világczikk, kivitel minden országba.
CHIEF-OFFICE 48. BRITTON-ROAD, LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb háziszser a gyógyszerész:

Thierry A. Balzsam-a

főfilmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső betegségek ellen. Külsőleg a legsikeresebb **Sebgyógyítószser.**

Csupán az összes kulturáallamokban bejegyzett zöld apácza védjeggyel és kapszula-zárral, a melybe a czég van bepráselve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás 6 millió palaczk. — 12 kicsiny és 6 dupla-palaczk postán, franco küldve 4 kor. — Egy próba-palaczk prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével: 1 kor. 20 fill. Szétküldés csupán az összegnek előleges utalványozása ellenében.

Thierry A. Centifolia-kenőcse

(csodakenőcs elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utólrhetetlen! Főlélegessé teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendőös gyógyíthatatlannak tartott csontszu, sőt nyabban egy 22 esztendőös enlyos rákszerű betegség gyógyíttatott meg. Gyulladáso és minden egyéb sebeknél, mint kitűnő antiseptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhító és ozlató hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olesőbb. Kimutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levétár áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket a két szerről a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni és figyelemmel tessék lenni a minden tégelyre beégetett czégre: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry**. A hol raktár mincson, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasítani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros: **Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.** (Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetségének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.) — Kapható Budapestben: Török József gyógyszerártaiban. 8907

VASÁRNAPI UJSÁG

52. SZÁM. 1900. BUDAPEST, DECEMBER 30. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONRÁGOK** (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12 ; Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkronikával) egész évre 16 korona, félévre 8 ; A **POLITIKAI UJDONRÁGOK** (a Világkronikával) egész évre 10 korona, félévre 5 ; Külföldi előfizetőkhez a postallag meghatározott viteldi is csatolandó.

1901
BOLDOG ÚJÉVET

Goró Lajos rajza.

ÚJ-ÉV — Ó-ÉV.

UJ-ÉV — Ó-ÉV.

Jó mint szép leány: csupa élet,
Csupa bú-báj és igézet,
Rád mosolyog, rád nevet
S édes szóval, mézes szóval
Minden széppel, minden jóval
Hitegeti szívedet.

S mire út a végső óra
Távóóra, búcsúóra,
De nagyon megváltozik:
Mint egy fonnadt, elvirágozott,
Igéletét be nem váltott
Bús anyóka távozik...

Lampérth Géza.

SZILVESZTER.

A hosszú éj egyedül virasztom,
A meleg fészken szunyad gyermek, asszony;
Künn csikorog, szikrázik a holdfénybe
Havas Szilveszter metsző, tisztá éje.

Alvók közt ébren egyedül vagyok,
S az égen ti, mosolygó csillagok
Társágra a kéklő végtelennek...
De én ez éj nem csillagon merengek.

Elül a vágyban emésztő gyönyör,
Mely tépett szárnyalást végtelenbe tör!
Hiú remények, lehetetlen álmok,
A csend meghiét és magamba szállok.

Magamba szállok... Édes Istenem,
Milyen hívságos minden idelelem!
Mint hajít az élet, száll a perc, az óra,
És mily keveset fordítunk mi jóra!

A jóra, mit az égi kegyelem
Órk munkánál hagyott idelelem,
Hogy e göröngyön küzdelmes tusába
Emelne annak égi származása.

A jóra, a mely titkon áldoz,
Szívöl fakadva lesz áldást hozó,
Mely részt követel a mások bajából
És véle csak jó anyagolnak számol.

Szomorú lesz, a ki magába száll;
De lelke édes enyhülést talál,
Míg gyónva tisztul, s folta egyre gyérbre,
Ha törődélmel bűneidhez méréd.

Kevés erényvel, hívságban dusan
Éltem ez évet, — Te tudod, Uram! —
Jóságod óvott meg, hogy rossz ne érjen,
A jót magamnak tudtam bekevélyen.

Tulon becsültem magamat nagyon,
Vágyaknál csüngtem egy szép csillagon,
Hogy majd elérem — mit szűz jobb nem ér el,
Az ember-elme gögje égig ér fel.

Oh balga szív! Oh hívságos erény!
Csak azt szerettem, a mi az enyém.
— A szív önzésén sose győz az ember,
Csak az «enyémért» villog itt a fegyver.

Ha bú, öröm, csak az enyém legyen,
Az én világom, az én mindenem!
De a ki áldoz neje, gyermekének
Eleget tett-e már, Uram, tenéked?

Oh, ez-e az édes szeretet,
Mit szent fiad a hegyen hirdetett,
Hogy mindeneket egyesítve benne,
Szent örökségül szállna mindenedre?

Ez-e a jóság, mely enyhít, segít
És kötözi a világ sebeit?
Könnyeiket szárít, melynek sírja tenger...
Oly rideg, önő, hívságos az ember!

Ha nem sújtana engem is a vád
Szavamat, Uram, tán meghallanád.
Lelkembe most a szeretet világol,
Aggódva kérdelem: mi lesz a világgal?

A te szerelmed ég csak vég nekül,
A te jóságod tart meg egyedül!
Ki bírta más a kítóró viharral?
A szívek telvék bosszúval, haraggal.

Mit szeretetünk el nem ringatott,
Az ós gyűlölet, lappangva szított
Vak indulattal, megjósolja vesztünk,
Mert jóságunkkal le nem fegyvereztük.

S míg itt a háborgó Vulkan felett
Mi hivalkodva sértjük az eget,
A nyomor kilép szennyes hajlokából
És szíved előtt, óh Uram, bevádol!

Mi lesz a sorsunk? mit hoz a jövő?
Ne légy te jósa, bús töprekedő!
Hívságos ember, ne küzdj végezettel,
Törvényt az Úr lát, akarhatja rendel.

És Ó szövi az ember-végzetet
Abból, mit itt az ember végzett.
Nem jobb-e Uram, megnyugodva ebbe,
Letenni sorsunk a te szent kezébe?

Soká borongtam, im az óra út.
Isten nevében, béke mindenütt!
Oh jöjj Uram és kezdj végeztedet,
Hogy majd ne érne panaszok közt véget.

Bő áldással szállj le mi közének,
És oszd ki a te szent szíved szerént.
Szükkőkőd ma mind csak téged áldjon,
A hívságos, mint én, magába szálljon.

Kinek szívében nincsen szeretet,
Oh tedd szívére áldott kezédet!
S kinek szemétől mélység mit se rejt el,
Szeliden bánj a háborgó vizekkel.

És keresd fel a néma szenvedőt,
Keresd fel Uram legelőször őt;
S mit esdve itt a jók imába szőnek,
Szelíd szavakkal nyújtsd a szenvedőnek.

Jöjj mi Urunk! a béke jó veled!
Töntsön be minket a te szelmedet.
Oh adj minékünk egy kis jó világot! —
Halottainknak békés, csendes álmot.

Bárd Miklós.

A KOMPOSSESSOR FÁK.

Elbeszélés. (Végső.)

Írta Mikszáth Kálmán.

Egyszer aztán elhíresztelte Toportyán, hogy elmege rekonaít meglátogatni és el is ment, utána pedig Lányi utazott el Gömörbe vadászatokra, állítólag valami iskolapajtásaihoz, de mind a ketten találkoztak Losoncon. Ott tüstént baltákat vásárolt Károly úr, s külön-külön fogadott szekéren indultak Csikavára, úgy intázván dolgukat, hogy épen öreg este legyen, mikor a csikavai erdőbe érnek.

Szép májusi este volt, balzsamot lehelt az erdő, ezer meg ezer élő lény rezgett benne. Egy tisztáson hús forrás mellett megállította Károly a szekeret és visszakiáltott; itt várta be a másik kocsi, a melyen Toportyán jött.

Izgatottan, türelmetlenül járt fel s alá a puha, harmatos gyepen. Hallgatódzott, jön-e már a másik szekér, hanem csak a távolodó kerekeli zörögtek. Aztán azok se. Beállt a csend, az erdő ünnepélyes csendje. Hús áram futott néha a fák közt, a milliárd gally összezörgött különösen, rejtélyesen.

Borzalmas hidegség futott végig hátgerinczen. Úgy rémlett neki, mintha a fák összebujnának és róla beszélének. Mintha mondanák egymásnak «őlni megy».

Egy óriási szem meredt reá, egy irtózatos fekete szem, akkora, mint egy tányér. Eh ostonbaság! Hiszen csak egy fának az odva, egy nagy fekete üreg az oldalán.

Szédta magát, hogy olyan nagy fantaszta és elkezdett füttyörszni. Hiszen nem félek. Mitől félek?

És mégis a halálos verejték csurgott homlo.

káról s tagjait lassú reszketésgé fogta el. Mintha összeszaladtak volna a fák és őt néznék, mintha eleibe akarnának állni.

Valóban furesa volt, azelőtt egy percet se ritkábban álltak a fák. Úgy kell lenni — összesfutottak.

Nem lehet, nem lehet — csillapította magát — örültség, a mit képzelek. És mégis meg mert volna esküdni, hogy a fák ideszaladtak a környékről és megálltak vele szemben zordonan, kihívóan.

Megtapogatta izzó agyát és igyekezett magát megosolni a gondolataival.

Oh milyen bolond vagyok! Mikre gondolok? Hogy tán azért haragudnának rám ezek a fák, mert a testvéruket akarom kivágni. Bánják is ők. Tudják is ők. Hiszen nem élő lények.

Dehogy akarnak ők valamit. Nem bánanak ők engem. De hát akkor mért félek tőlük, mért reszketek? Ejh, hiszen nem ő tőlük félek én, hanem csak úgy szokásból. Végre is senki se érezheti magát valami nagyon kedélyesen éjjel egyedül egy erdőben, a hol rablók jöhhetnek minden percében.

Most egy könnyed szélroham suhant át az erdő fölött, nyomában felzúgott a lombtömeg s mozogni kezdett, mint egy tábor. E tompa zúgásból mintha egy csodálatos értelmes hang csapna ki:

— Nem a rablótól félsz te Lányi, Lányi, Lányi!

S ezer fa bólogatott rá a koronájával. Oh jaj. Csakugyan érezte, hogy nem a rablótól fél, szinte óhajította, hogy bár jöjné egy, bár kiáltana rá, hogy emberi hang törje meg az erdő titokzatos, ijesztő susogását.

Semmi se szörnyűbb emnél. Emberi hang nem jött, de lovak dobogása, szekér zaja hallatszott.

Lihegve futott eleibe: — Toportyán! ordította. — Toportyán!

— Hop, hop! — kiáltta vissza Toportyán. — Jövvünk, jövvünk, ifju uram.

Csakugyan a Toportyán szekere volt. — No lám — mondá Toportyán tótul a szekeresnek — itt vár már engem az én jáger öcsém, álljon meg atyámfia.

A koci megállott és Toportyán leugrott róla. — Csakugyan már itt van kend — jegyzé meg tompán Lányi — mert már nem álltam volna ki sokáig.

— Mi baja volt ifju uram? — Féltém, Mihály. Még most is félek. Nem hallja, mint vaczog a fogam?

— Látott talán valamit? — susogta Toportyán megrezenve.

— Nem, nem, csak ezek a fák... ezek fenyegettek.

— Ejh no — nevetett fel Toportyán. — A fa meg nem eszi az embert. Azt hittem, valami vadkant vagy medvét látott az ifju úr.

A Toportyán nevéte egy kicsit lecsillapította idegeit.

— Menjünk, Toportyán, lássunk a munkához. A szekér hadd várjon itt. A fűrész és a balták odább vannak. Tud a fuvaros magyarul?

— Egy szót se. — Annál jobb. Mit mondott neki, hogy miért jön ide?

— Hogy egy jáger öcsém van itt a csikavai erdőben, a kit elviszek innen, mert leánynézőbe megyünk.

— Igen, jól van, de most már gyérünk.

Toportyán utasítá a szekereset, hogy etessen meg, mire aztán megindultak ketten ama tisztás felé, hol előbb a Lányi szekere állt volt meg. Az egyik fa alatt ott volt egy szalmával kitömött zsákban a fűrész és két balta. Azért intézte ezt Lányi olyan furdangosan, hogy a kocsi, a ki őt hozta, ne is gyanítsa, mit visznek.

— Szedje ki kend a szerszámokat, aztán siessünk, mielőtt a hold feljönne.

Egy kis gyaloglás után kiértek az erdőből, azután átesaptak az ugaron hagyott szántóföldeknek, kerülve a dűlőutakat, az ösvényeket, nehogy emberrel találkozzanak.

Egy helyütt valami fekete oszlopszerű meredezett.

— Nem ember az? — susogta Lányi. — Nem, hiszen nem mozdul. Embernek vékony volna.

— Ugyan mi lehet? — Egy Jézus, — mondá Toportyán, a mint közelebb értek hozzá.

A pásztorkodásban megéledett öreg szeme jobban kivette a tárgyakat, mint a Lányié.

— Nem merek előtte elmenni — hebegte Lányi borzadálylyal.

— Ugyan, ugyan úr — fortyant fel Toportyán, — egészen úgy adja, mintha valami égbekiáltó bünt készülének elkövetni. Már szinte magam is elhiszem, hogy gyilkolni megyünk.

Lányi nem felelt, csak a fejét horgasztotta le, — aztán rézsut indult, egy nagy vargabettit csinálva, hogy a szent keresztet elkerülje.

Sokáig mentek szótalanul egymás mellett a hepe-hupás, kocza-túrások, rögös szántón, míg végre kiértek a buja térdig érő fűbe, mely lágyan suhogott lábuk alatt, mint a selyem.

— Ez a Porovka. Itt vagyunk a Porovkán! Ott arra vannak a fák, de még nem látni.

— Ez hát már a mi rétünk. Lányi-rét — jegyzé meg a hű szolga némi önérettel.

— Még nem, még nem. De az lesz, ha megsegít az... izé... az...

Torkán akadt, nem merte kimondani az istent.

— Balra megyünk, utánam Mihály! Érzy kend a hársfa szagát?

Végre ott voltak a két fának, a melyek két óriási rémként tüntek föl. Az élő fa hatalmas széles koronájával, sűrű rejtelmes üde lombzatával és testvére száraz, merev gallyaival, melyek kopognak a szélben, mint a csontok.

A Lányi szíve hangosan dobogott. Körösztil nyargalt elméjén minden, a mi ezzel a fával összefüggött. Ama bizonyos Lányi, a ki ültette a fák, mint apró csemetéket s most alattuk álmodozik felülük... Ugyan tud-e az most arról, a mi itt fenn történik? Megéri-e a veszedelmet ott alant? Aztán megjelent képezetében a nagy királyné, a roccoco hajú udvaroncok, a kik itt hajlongtak, mosolyogtak előtte. Ez a fa látta azt. Az utolsó, az egyetlen tanú. De holnap már ő se lesz.

— Lássunk hozzá, — hörögte tompa síri hangon.

A fűrész neki igazították s elkezdődött a hosszas, fárasztó nyiszálás. Köröskörül néma csend volt, csak a fűrész szieszegett, hurutyolt és a millió prücsök, bogár, szöcske czipelt, ugrosott a fűvekben.

Borzalmasan egyhangú munka volt. Fel s le szaladgált a csipkés, villogó aczél-penge, mindég mélyebben-mélyebben, a fa pedig ott fönt a koronánál csak susogott, csak egyre susogott. Nem tudott az arról semmit, hogy gyilkolják.

Ingatta, dajkálta a lombjait szeliden.

— Ne pihenjünk egy kicsit? — kérde lihegve Toportyán, — átkozott vastag dereka van. Valóságos kanonok ez a fák között.

— Nem, nem. Végezzünk vele egyszerre, — hajszolta Károly úr — mert érzem, ha abba hagyjuk, hogy összeroskadok az izgatottságtól.

— Eh, hiszen nem lát minket senki.

— A csillagok ránk néznek. Jaj a csillagok, Toportyán!

Behúnya a szemét és vadul rángatta a fűrész, a végkiműlésig, egész lábát vájva a csizmája sarkával, neki feszített gödröt a megrepedezett száraz talajnak.

Egyszerre eleresztette a fűrész, kétségbeesett sikoltással rogyott tédre. Toportyán pedig a fűrész gyors eleresztése folytán hanyatt vágódott, kiszakítva a fűrész is mély vágányából, de csakhamar felugrott és a fa túlsó oldalán termett a nyöszörgő Lányi mellett.

— Az Istenért, mi baja történt, ifju uram? Annak a foga vaczogott és reszketett, vonaglott a teste, alig bírt szólni:

— Jaj, segítség! A halott fogja a lábamat. Be akar húzni. Segítség, Toportyán! A halott... — Miféle halott? Miket beszél az ifju úr? Térjen magához!

De a mint közelebb megvizsgálta a dolgot, rájött, hogy a fa alatt levő régi sír behorpadt, (túláságon megfeszítette benne a lábát) a föld engedett, besüppedt s a lába belecsúszott a sírgödörbe.

— Ejnye no! Ez bizony kellemetlen dolog. De hát nem boszorkányság. A hol sír van, ott lyuk is van. A hol pedig lyuk van, ott a föld felülete könnyen enged.

Károly úr csakugyan hajmeresztő keserves helyzetben volt. A mint egyet mozdult, a sír mind tovább omlott s az üreg egyre nagyobb lett. Attól lehetett tartani, hogy a felső testével is belesik.

Línek Lajos rajza.

A DIÁKOK GÚNYOLÓDÓ VERSEKET KIABÁLTAK AZ ÖREG LÁNYI UTÁN A NAGY DÍÓFA ALÓL.

— Fogózkodjék a karomba — biztatta Toportyán. — Így ni!

Lányi görcsösen kapaszkodott a vállába, mire az erős Toportyán egyetlen rántással kimenelte.

— Hopsza! No lássa, nincsen semmi baj. Csak nem kell mindjárt megijedni.

De szegény Lányi nem volt se holt, se eleven; szerencse, hogy a sötétben nem láthatta Toportyán az arcát, mert bizonyára nem volt annak most emberi formája.

— A lábamat fogta, ha mondok — dadogta összezsugorodva, remegő hangon. — Éreztem a hideg síri kezét, a mint fogott vele.

— Ej, bolondság, bolondság! Képződés az egész. Tessék elhinni, hogy képződés.

De azért maga is fázott és szepegett egy kicsit, mert ez meg sem egészen tréfa dolog. És bármennyire bátorította is az ifjút, hogy a ki egyszer meghalt, nem ébreszti azt fel semmiféle fűrészelés, azért mégis szükségesnek tartotta mentegetőzésképp amoda is szólni egyet-kettőt.

— Hiszen nem bántanánk mi a fát, kérem alásan, dehogy bántanánk, ha nem volnánk kénytelenek vele. Hiszen tudjuk mi jól, hogy kedves volt az a jó tekintetes úrnak, a ki ültette valamikor, de a rokona is kedves volt, mert kettőtük közt osztotta meg a vagyonát. Az egyik időből folytán elköltötte, a míje volt, a másik el nem költötte. No, már most aztán okvetlenül veszni kell valamelyiknek, hát azt a tekintetes úr is beláthatja, hogy ez a valamelyik a fa legyen.

Meglehet, belátta az alant porladozó tekintetes úr, mert többé nem tett semmi kísérletet a megakadályozásra.

De hát ebben nem lehetett föltétlenül bizni. Nem árt egy kis elővigyázat. Károly úr tehát, a mint ismét összeszedte magát annyira, hogy folytathatta a fűrészélést, átment a fa túlsó oldalára, a hol az imén: Toportyán állt.

Alig egy félóra múlva végre inogni, recsegnie kezdett a fa.

Károly úr rémülten ugrott el onnan, mert nem tudta, merre fog dőlni. Futott-futott vagy ötven ölét. Ott aztán behúnya szemét, bedugta a füleit az újjaival, hogy ne lásson, ne halljon semmit.

Toportyán fogta a fejszéjét s néhány csapással megadta az esés irányát s a híres komposzessor fa a földet megdobogató robajjal került el a nedves fűben.

Mély, síri csend támadt a tompa zuhanás után, csak a csikavai erdő zúgott messziről borzalmasan, haragosan.

A hold kibukkant fényes sápadt arcával, mintha mondaná:

— Látlak.

— Most már szedjük az irhánkat, ifju uram, én is azt mondom, mert a fa nagyt szolt, mikor esett; pásztorok, csőszök, legeltető sihederek meghallják a mezőben s még elének kerülnek, baj támadhat belőle.

Futottak az erdő felé.

De hajb, az erdő fáit úgy néztek ki messziről, mint feléjük rohanó kiseretek. Azaz így látta Lányi Károly. Fantasztikus alakok voltak ezek, ismerős emberek és ismeretlen, soha nem látott szörnyek, az egyik fa szakasztott olyan volt, mint az egyik elhalt eperjesi tanárja, Szamatóczky Márton, szeme, arca, bajusza, szomborz üstöke, mind, mind tökéletesen kirajzolódott a gallyaiból, ágaiból, még a kezét is úgy tartotta ütésre, a hogy ő szokta, ugyanaz a mozdulat... egy nagy virgáccsal szaladt eleje ütésre készen. Aztán jött egy boszorkány, két seprőt látgva a két kiterjesztett kezében. Ezt a vén hanyát is ösmerte. Kofa volt valamikor Eperjesen. Aztán egy huszár alakja bontakozott ki, disznó ülte, kivont karddal látszott nyaralni eleibe, hogy legázolja, hogy a nyakát elvágja. Hejh, szörnyű volt ez! Amonnan egy medve csörtetett, kiöltött nyelvet. (Ez egy bokornak volt a figurája.) És a hány fa, annyi szörnyeteg. Faunok, sárkányok, Medusa-fők, egy óriási keoske szárnyakkal egy lábón futott, s a mi mindennél vérfagyasztóbb, irtózatossabb volt, az alakzatok mögött a hajdani kassai hóhér, Skrobane János, (a ki gyermekkorában látott Lányi egy akasztásánál) lépegetett kimérten, messziről fenyegetőzve az ökleivel.

— Mihály, Mihály, én nem megyek az erdőbe. Nem megyek, nem megyek.

S állva maradt az ugaron.

— Hát mit akar tenni? — fördött rá Toportyán boszúsan.

— Inkább itt maradj, megvárom, a mit a sors hoz, inkább megfordulok és megyek a faluba házak közé, emberek közé, de én az erdőbe nem megyek.

— No csak az kellene. Hiszen ha a faluba megy, minden kiszül. Aztán ott vár a kocsink, hát oda kell menni.

— Nem mehetek, Mihály. A fák boszút állnak rajtam. Fenyegetnek. Nincs erőm oda menni.

Toportyán visszatért hozzá, megfogta a kezét, hideg volt, mint a jég és reszketett az övében. Halotti sápadtság terült el arcán, a szeméi kidülledtek, s az irtózat, a téboly fénye szaladgált karikáikon.

— Jöjjön, jöjjön! Szent isten, csak nem vesztede el az eszté... —

S vonszolta magával erőszakkal, árkon, barázdán, tüskén keresztül.

Az örökkévalóságig tartott, míg a kocsizhoz jutottak. A tót paraszt nyugodtan aludt a kocii ülésén, úgy hortyogott, hogy a madarak, móku

sok meg se mocszantak. Nyilván találgatták maguk közt, milyen új vadállat lehet az.

— Hej, Zvarina! Talpra Zvarina! — kiáltott rá Toportyán. — Egy, kettő, három, indulunk. Üljön fel, ifjú uram!

Az ugyan nem bírt volna magától fölúlni, úgy kellett fölemelni, mint a gyereket: a kiállott izgalom betegé tette.

Zvarina felriadt, hamar elkészült s közibe vágott a két fakó lovacskáknak.

— Csak sebesebben, sebesebben! — sürgette idegesebben Károly, a ki behunyt szemmel ült ott fehéren, mint egy kísértet. — Csak az erdőt hagyjuk el, csak az erdőt!

Kivette zsebéből minden aprópénzt s oda adta a szekeresnek.

— Ez mind a tied, de vágts, úgy vágts, a mint bírsz.

Zvarina most már megeresztette az ostort és a két ló elkezdett rohanni eszeveszettel, mint a mesékben azok a kőzos, girbes táltosok, a kik paraszat esznek, felhőt isznak.

a gally először a lőcsben akadt meg és megfeszülvén, onnan csapott roppant erővel a fiatal ember arcába. Ejnye, ejnye! No az bizony baj. Kivált ha az ember leánynézőbe megyen.

— De talán már nem is megyünk? — kérde együgyű kíváncsisággal.

— Hallgass és hajts tovább! . . .

De a Zvarina jó szive nem tűrhette, hogy hátra hajolva, mindenféle füveket és zsirokat ne tanácsoljon a szemre, s egyébként is ne vigasztalja utasait.

— Hiszen persze, nem jól esik az embernek, ha az egyik ablakát beverik, mivelhogy csak két ablaka van. De ha meggondoljuk, hogy az egyik ablakon épen annyit lát, mint a mennyit kettőn látott, hát akkor már mindjárt nem olyan baj, hogy beverik.

— Hallgass, hallgass Zvarina. Ne beszélj nekünk bolondokat.

Lányit hozta haza az anyjához Toportyán,

meggyűlölte lassan-lassan a diákokat, a kik a kutyákat hajgálták.

Szóval egy soha el nem múló ellenségeskedés támadt a diákok és a Diákverő Lányi közt. Sok diákgeneráció az öreg irnokon tanult meg verselni, gonyolódó pentametereket és hexameteret kanyarítván, melyeket skandálva kiáltottak utána.

Dühbe jött ilyenkor s vasbotjával kergette meg a diákokat, egyet-kettőt meg is dögönyöztött néha napján.

De az okosabbak tudták a módját s elfutottak előle a Perez József uramék nagy diófája alá. Oda nem mert elmenni a felszemű irnok. A diófa salva gvardia volt, mint a szentelt vízzel elkerített kör, a hová az ördög be nem juthat.

Az öreg diákok kitanították a «golyhókat» erre a különös arkanumra.

— Csak szaladjatok a legközelebbi fa alá. Oda ő nem mehet. Onnan bizvást szavalhatjátok a verseket, ha megpukkad, se tehet semmit.

Kriesch Aladár: Dobó István megvédi Eger várát a törökök ellen.

Ifj. Vastagh György: Algiri nomád arabok.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A mint így villámgyorsan gurult a kis ekhós szekér a keskeny erdei úton, melyre cserfák, nyírfák borultak, egyszerre csak odavágódott egy gally a Lányi Károly szeme közé.

Fájdalmasan szisszent föl. Toportyán odapillantott. Hát vér folyt a gazdája arcán és a szem, a jobb szem, nem volt többé sehol, csak a pusztá üreg meredezett a pilla alatt, melyből véres nedv szivárgott.

— Huh, a teremburáját — kiáltott fel Toportyán kétségbeesve. — A gally kiütötte az úri szemét. Állj meg Zvarina, állj meg!

Leugrott és vizet hozott kalapjában, az út alatt csörgedező patakából, kimosta a szem helyét és bekötötte egy kendővel.

— Jaj nekem, jaj nekem — siránkozott. — Hogy megyünk most már haza? Mit mond a szegény tekintetes asszony? (A kezeit tördelte, a haját tépte.) A legszebb legény volt a megyében, de még azon túl is. Minek is engedtem az erdőn menni szegény kis gazdát, mikor érezte, mikor tudta, hogy a fák boszút forralnak rajta.

— Még most is fenyegetnek, Toportyán, — nyöszörögte. — Látom a másik szememmel.

A tót kocsis is megrendült, sópáncodott, átkozódott, fejét vakarta és elmagyarázta, hogy

ama Zvarina nevű losonezi fuvaros szekeren. Otthon hetekig tartó hideglázba esett s élet-halál közt lebegett sokáig. Az eperjesi orvos, a ki gyógyította, nem sok reményt kötött hozzá: «Ha megél is — mondá — nehezen lesz épeszü ember.» Lázálmai, borzalmas víziói, phantasmagoriái baljóslatu sejtelmeket ébresztettek.

De nem lett semmi baja, mert kis diák koromban Rima-Szombatban magam is ösmerem őt. «Diákverő Lányi»-nak neveztek közönségesen. Sápadt, magas, meghajlott dereku öreg úr volt, foglalkozására irnok a megyeházán (mondták, hogy gyönyörű írása van). Arca szép lett volna, de az nagyon elesufította, hogy csak egy szeme volt. Kopott ruhában, meglapulva, félfenken járt a házfalak mellett télen-nyáron egy vastag pamutból kötött piros és zöld kendőbe becsavart nyakkal, egy vasbotra támaszkodva és két sárga kutyát, két kedvencét vezetve ketté elágazó zsinóron.

Minket diákokat érdekelt mind a vasbot, (mert akkor nagy háborúink voltak a csizmadia legényekkel,) mind a két kutya, kiket Párisnak és Londonnak nevezett. S minthogy az öreg irnok szemben lakott a gimnáziummal, volt sok incselkedés, imposztorság a kutyákkal. Az irnok szenvedélyesen szerette kutyáit és miattuk

— De hát miért?
— Mert idiosyncrasiban szenved. Fél a fáktól. Ellenszenvezik velők, irtózik tőlük. Azt mondja, hogy üldözik. Nem menne az végig erdőn az Andrassy-dominiumért se. Az utcán is messziről kikerüli a fát és elfordítja a szemét, hogy ne lássa.

— És van ennek valami különös oka?
— Az, hogy bolond.

A MŰCSARNOKBÓL.

A téli kiállítás díjaitmárodaitélték. A Vaszarydíjat Kriesch Aladár kapta történelmi festményeért, melyet mai számunkban bemutatunk.

Kriesch képe: «Dobó István megvédi Eger várát a törökök ellen» történetünk egyik legfényesebb epizódját tünteti föl szeretettel tervezett, izgalmas kompozícióban. Fenn a bástyafalon Dobó áll hőseivel, s a végső erőfeszítést teszi, hogy a törökök rohamát visszaverje. Az élethalál-tusában az egrí nők is részt vesznek, köveket zúdítva az ostromló hadseregbe. A nagy hatású festmény Heves vármegye tulajdona.

Ilés Antal élénk életképet festett «Az obsitos» cím alatt. Tárgya nem új, de mivel sok

humor kínálkozik az obsitosban, ki hallgatókat gyűjt maga körül, hogy vitézi életét kifizértesse előtűk, az írók ép úgy szeretik, mint a festők. Az obsitos itt is a korcsmában telepszik le, mint a nagyhírű Hary János és kifogyhatatlan a beszédben, mely nem annyira az igazmondáshoz, mint hallgatói jóhiszeműségéhez alkalmazkodik. Hallgatják is, mint tiszta valóságot. Az obsitos furfangos képét, a hallgató paraszok csodálkozását a fiatal festő jól visszaadta, s festményének jóízűsége kétségtelen. A «Könyves Kálmán» nevű irodalmi vállalat, mely a kiválóbb magyar képek sokszorosítására vállalkozott, ezt a festményt is művészi másolatban juttatja a közönség kezébe. Eddig ezt a jogot külföldi kiadók szerezték meg művészeinktől.

A kiállítás szobrai közül mai számunkban ifj. Vastagh Györgyét közöljük képen. A fiatal szobrász az állatok szobrászati ábrázolásában

tet, dőlözeg, bodros fűrtökkel ékes lovat, bizony a beköszöntő új-évvél nagyon sokszor csak valami kövéreceske, kopaszocsa gyalog lovat mutatkozik, vagy a mi még ennél is nagyobb veszedelem: senki. De hát azért hamarabb átugorhatná a kalendárium Szilvesztert — magyarul: ó-esztendőt — mint hogy ez a nevezetes nap lefolyhatna ólomöntés nélkül.

A lutrin sem igen szoktak nyerni, de azért mégis hűségesen rakják, hiszen egyszer csak valamelyik lutrisba mégis belebotlik a szerencse.

Az ólom sorja is ilyenformán van s a ki csak öntögeti, mind azt gondolja titokban: hátha mégis!

Es az ólomban való hit él és uralkodik, a mint mondani szokták: «palotában, kunyhóban» egyiránt. A különbség csak az, hogy a kunyhó tenyeres-talpas leányzóit egy cseppet se

Ilyesmit csinál az a szürke, lusta ólom.

De hármilyen nagy legyen is az ólom becsülete és hite, még sem állják a háládatlan lányok azzal megkisebbiteni, hogy mellette még más prófétához is fordulnak: hátha az még igazabban mondana, vagy legalább jobban megmagyarázná, a mit a titkolózó ólom mutatott.

Mert az ólom csak az alakot mutatja meg, de a nevével csökönyösen elhallgatja. Pedig hát ez is kívánatos volna olykor-olykor, mert megcsik biz az nem egyszer, hogy például fiatal lovat mutat, igen, de melyiket? azt már nem mondja meg. Pedig épen ezt szeretné a kíváncsi kis leány mód nélkül megtudni.

Nos, hát erre való az almahéj. Ha az ember ezt szép hosszú szalagban lehámozza s a háta mögé dobja, olyan bizonyos, mint kétszer kettő négy, hogy a neve kezdőbetűjét megmutatja annak, a ki majd kérő gyanánt bekopogtat.

ÓLOMÖNTÉS Ó-ESZTENDŐ ESTÉJÉN. — Linc Lajos rajza.

szeres elismerést tehetségének. A ménese, gulyák egy-egy nevezetes darabjának valódi arcképszerű mását adja, s az állami gazdaságok nevezetesebb állatainak szobrait a kormány vele szokta készíttetni. Oroszlánokról, tigrisekről is érdekes szobrokat készített az állatkertben tett tanulmányai után. Sokoldalúságát bővíteni akarván, a keletre utazott, s az ottani állatvilágot mintázta. Ez utazásának egyik eredménye a Műcsarnok mostani kiállításában tett tanulmányai után. Sokoldalúságát bővíteni akarván, a keletre utazott, s az ottani állatvilágot mintázta. Ez utazásának egyik eredménye a Műcsarnok mostani kiállításában tett tanulmányai után. Sokoldalúságát bővíteni akarván, a keletre utazott, s az ottani állatvilágot mintázta. Ez utazásának egyik eredménye a Műcsarnok mostani kiállításában tett tanulmányai után.

ÓLOMÖNTÉS Ó-ESZTENDŐ ESTÉJÉN.

Sok keserves tapasztalat tanítja ugyan, hogy az ó-esztendői ólomöntés nem ér egy fapitykét, mert hijába mutat az ólom nyalka huszártisz-

tagadják az ólomban való hitüket, míg a paloták hölgyei úgy tesznek, mintha tréfa, játék volna az egész. Suttymban azonban ép úgy elhiszi Amanda, Melanie és Alice, mint Sári, Erzsók meg Kalári.

Különbön szörnyű ármányos természetű az ólom, mintha csak gyönyörűsége telnék benne, hogy tréfát üzzön a kíváncsi leányokkal. Olyan különös alakokba ömlik ki, hogy abból ugyan egyiránt ki lehet nézni huszártisztet, vénaszonyt, bérés legényt, tollszedőt, bankárt, lokomotívot, malmot, vagy egyebet. S természetes, hogy mindenki azt nézi ki belőle: huszárt, bérés legényt, bankárt, vasutast, molnárt, a mi után szive vágyik: akár meg is esküdne rá. Alice nagysám azt gondolja titokban: Ó! — Erzsók meg azt kiáltja: Csupa a Pista! Alice el is pirul a gondolatra, érzékeny idegeit valami rendkívül kellemes érzés zsi bongja át, szinte csapongó vidámság önti el egész valóját; való-sággal elragadó lesz ez este, paradicsomi mód éri magát. Erzsók nem pirul el, úgy is piros eléggé, elragadóvá se igyekszik lenni, hanem jóízűen csemegézi a zsirtól csurgó kásás bélest.

Igaz, hogy az almahéjnak is olyan ármányos természete van, mint az ólomnak, hogy mindent ki lehet belőle látni tetszés szerint, a mint a titkos óhajtasok hozzák magukkal. De hát mindegy, a ki Gyulát gondol, tisztán, kétség-telenül kiolvassa az almahéjból a világ leg-szabályosabb G betűjét, míg a másik kis lány épen olyan félreismerhetetlen M-et, J-t vagy S-et lát ki belőle. És boldog lesz, legalább addig, a meddig.

No de hát akár igazán jósolnak az ólom meg az almahéj, akár nem, annyi bizonyos, hogy hitelük, tekintélyük fenmarad még akkor is, midőn majd nem lövöldözik már az emberek egymást ólommal halomra. Az pedig még nagyon soká lesz.

VÖRÖSMARTY LEVELEZÉSÉBŐL.

(Eddig kiadatlan levelek nyomán.) (Vége.)

Barátai közül senkivel sem levelezett Vörösmarty oly sűrűen, mint Stettnerrel és Fábriánnal. Különösen Stettner (Zádor György) volt bizalmasa; ő előtte nyílik meg leginkább a

Illés Antal: Obsitos.

A «Könyves Kálmán» tulajdona.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

szive, neki panasolja el küzdődéseit, sorsával való elégedetlenségét. Stettner az egyetlen, a kit ifjú szírelmébe is beavat. Ezek a nyilatkozatai rendkívül érdekesek, mert teljes mélységében és gazdagságában látjuk belőlük a költő szíve érzését, idealizmusát. Így azokban a szakokban, melyek Stettnernek arra a kérdésre felel, vajjon elmegy-e Perzelékhöz Börzönybe:

«Nem, barátom! itt maradok még 8-ikig munkám miatt; s azután sem sietek innen; mert nincs nekem ott számomra semmi is. Ha a setétség országába mennék, nem esnék nehezen; mert mondhatnám: Uram! te setétnék teremtetted ezt, és ez szép nem is volt soha; de én láttam a déli völgy világát s most ő ninecs ott. Nem is kérdeztem meddig marad el, vagy még vissza jön-e? mert mit használna: a valóságot még úgy is elég korán lesz meg tudnom. Gyermeki könnyűséggel azt gondoltam, tán látom még egyszer s ezt gondolom is olyan kedves vala. Most kegyetlenül vége lesz mindennek. Iszonyú őréséget találok majd ottan, hol mindenem volt; borzasztó csendet, hol az ábrándozó kedves alakjai bájosan zengettek körömben. Vergődő kedvem egészen oda van: A bánat és évődő fájdalom egész táborával általmem lelkelem: olyan az, mint az eldült mező. Meggyilkolva fetrengek rajta az élet örömei s mely még csak haldokol közöttök, jajgatással borzaszt. — Mily boldog Maróty! Mért nem tanultam én az ő mesterességét, nyelvéit: elmennek a jerekhez, hogy fagyasszanak meg, el Kankazushoz, hogy temessen el engem: itt még holt testemnek is fájni fog a föld, s nem hiszem, hogy szünhetik fájdalmam, mert csontom, velém s talán minden hajam szála el van fogva általa.

Maróthy, a kiről itt említés történik, Vörösmartyanak tanuló társa volt, a ki mint Kőrösi Csoma Sándor keletre utazott, a magyarok őshazájának keresésére s aztán nyoma vesztett. *Vörösmarty* leveleiben több ízben visszatér az a gondolat, hogy vajha is ez világág ment volna *Maróthyval*, akkortalán el tudná feledni szerelmi bánatát.

Stettner sokkal holdgömb szerelmében s boldogságába beavatja barátját is, még szemelvényeket is közöl vele *Lillája* leveleiből. *Vörösmarty* elküldte «Zalán»-ja egy példányát hú barátja menyasszonyának, a ki völgyéne utján köszöni meg ezt a figyelmességet. Stettner vigasztalja is, a mennyire tőle telik, *Vörösmartyt*, a ki csakugyan el is ment *Börzönybe* s azt írja onnan újra föllobbanó szerelméről: «Látom, leveleiden mindent elővettél, a mi vigasztalásomra lehetne, részvételeidet, hazám fiaai szeretetét fáradozásaimért. Mind igaz lehet ez, de én nem hallok semmit is. Ha az Isten angyalai az üdvösség esengőjével cselegetnének is fölembre, ha a paradicsom legkevesebb madara repkedne is körülém désaival, de bár a testemmel öröm biztatna is, nem hallanám őket. Siket vagyok mindenre, mint a nehéz föld, csak fájdalomra nem. Ne gon-

dold, hogy önként kerestem eszüggédésemet, a mit csak képes voltam megtenni megtemni előre, hogy annak idején könnyebben tűrhsek, de halljad mindenestül s talán utolszor veszendő ügyemet. Meglelt korú vagyok és semmi kilátásom. Ennek méltó meggondolása arra határozott és szinte megkeményített lejárta előtt annyira, hogy akármilyen hideg elfogadást, sőt talán megvetést is képes lettem volna elszívni. Nem is esalatozom, a legérezetlenebbül és szinte megfussalva állottam előtte első pillanatban s ő azon szelid mosolygással, melylyel mindenkit fogad, fogadott engem is. Alkony volt; ifjúsága legszebb bimbórában állott szülei és testvérei körében, hasonlíthatlan szépségű sugar termete nem mutatott földi származásra; mint az örömeink angyala, úgy fogadott tiszta, bútlan tekintettel. En a ki kevesebbet vártam, olvasóim érzésem eltaszított szívemet s hálát adtam Istenemnek, hogy még egyszer láthatom. Nem is kívántam többet; de tudod, gyarlók az emberek. Én holmi apróságokkal foglalatokódtam s ő ismét hoztam jött, hogy létemről kérdőzködövé. Ha egy kézműves hívták volna kérdezőnek, füllem sem esendülne; de a midőn a kérdés szép hangjai eszüként hangzanak oly ajkáról, melyen csak ily eszékély kérdésre s a szemérem harcol, az akkor, barátom, ne legyen-e oda? Láttam, nem a szerelem szőlőmlik meg belőle, de még egyszer megáládom Istenemet, hogy ötlet láthatam, s erősen fogadtam, ötlet holtig emlékezetemben éltetnem angyalának tartani. De mily erőteljes vagyok feltételemben! Akármint beszéltem ez előtt felőle, tudd meg, az mind hiba volt. Oh, ha csak valami kivetőt találnék benne! Nem találok s a mit bennem iránta most már csak tiszteletnek véltem, minden képtelenség belátása mellett is, szerelemmé vált. Itthon van, de már majd bizonyos jelensége van, hogy nem soká marad. Kímélnek jelenlétemben, de mégis úgy vagyok, mint a mely hajót az örvény több mérföldről lesodor, nem hirtelen vész, de minél később, annál szörnyebben s bizonyosabban. Így a rossz jövődő távra áll előttem s ha Pesten más életet nem választok, rövid idő után bizvást kerestet vethetiz reám s tessék a Dunába. Visszatérve Pestre, így írja le szomorú lelki állapotát:

«Hallád, hogy itt vagyok; képzeheted, hogy el is kellett jőnom. Oh, barátom! ez az elővetél legalább csak keserves lett volna! Nem volt. Nyomorult szavakkal tudtam elbúcsúzni, s a fájdalom bennem gúnycakzaját vált. Ötlet nem átkozom, sőt áldom; mert általa fejtett ki minden éreményem; de képzeheted, hogy lehet annak dolga, a ki végtelen pusztában kezd megvenni az Isten hidege, úgy vagyok én: az élet pusztájában fázni kezdek, mint a jéges medve, s a boldogtalan emlékezet nem melegít többé. Legalább csak új lelket vehetnék, föloltóztatnék a remény és szerelem bimbókötésébe, s ifjúságát a képzélődés gazdag virágával ékesíteném föl; de el vagyok temetve, s a remény, szerelem hervadtnál áll jó kedvem sírjánál.»

A «Zalán futása» kiadására is Stettner buzdította *Vörösmartyt* s nemcsak a műve, hanem későbbi munkái kiadásánál is ő volt legbuzgóbb előfizető-gyűjtője. *Vörösmarty* siet is őt értesíteni az anyagi sikerről: «Zalánál, Bará-

tom, nem döntöttél kárba. Minden költségem visszakerült már: adós nem vagyok, 30 forint nyereségem is van azon kívül, a mi még künn van.» *Stettner* viszont bíráló megjegyzéseket tesz a megjelent műre, főképp nyelvi és helyesírásai sajátságaira. Ebből vita keletkezik, *Vörösmarty* védi a maga álláspontját és többnyire neki ad igazat a mai nyelvtudomány is.

Később *Stettner* visszajött Pestre s így csak akkor leveleztek, mikor *Vörösmarty* elutazott a fővárosból. 1832-ben azonban a pápai református főiskolába hívatván meg jótanárnak, *Stettner* ismét megindítja a levelezést s ez megszakítás nélkül tart egész a forradalom utáni időig. *Vörösmarty*-nak sok idejét lefoglalták akkor az akadémiai ügyek, különösen a magyar-német szótár szerkesztése, melybe *Stettner* is bevonták, mint munkatársat, s így többnyire ezekről van szó levelezésükben. *Stettner* gyarabban kedveskedik jó somlai borral barátjának, a ki vizionzásképp szívesen elintézi az ő és neje apró bevásárlásait, a miben segítségére van felesége, *Lóri* is. Kalapot, napernyőt s egyéb apróságokat szereznek be *Stettner* számára, dicsekedve, hogy mindez magyar gyártmány.

Nagyon buzgó levelező *Fabián* Gábor is. *Stettner* elköltözésével ő került helyébe *Bohusék*hoz s innen írja leveleit, melyekben nagyon részletesen ír minden őt érdeklő kérdésről. Lelkes dicsőreteire így felel *Vörösmarty*:

«Jól tesszél, hogy dicsérsz, az is valamennyire felejteti velem, hogy rab vagyok, vagy inkább azt, hogy rabnak kell lennem. Megengedj azonban, hogy elragadtatásodat nem viszonzozhatom. Az én műzácscám nem igen pengeti a lantot, meghűzza magát a kályha megett téli bundájában, s a drága időt vagy elkáromkodja vagy ástoz, mint a nyárbán legyet fogó kutya. Ki fene szeressen egy ily költelen teremtet? De mégis szeretnem kell őtet; mert mikor a mérsáros leüti a marhát, azt mondja mentességül: miért nem lett püspöké! — S mit mond a sors, mikor engem inesség pofoz? Fél fülle hallottam, de tudom, hogy kapát emlegettet, talán csak a mellett kell vala maradnom. Mit gondolsz Gábor, micsoda paraszt ember lett volna belőlem? Ha a helyett, hogy a földön is angyal után jártam, legközelebbi kikötényhez szögödtem volna; a helyett, hogy fejemet rövid, s hosszú szótokban törtem, a fonóban minden főtörés nélkül mesélgettem, vagy a csali hajszot ordítottam volna, talán most itt a Duna mellett csibeké árulnék, s jó sorsra verném részeg fövel szurtos feleségemet. . . De ez magam előtt is igen sanyarú kép: jobb így, mint van; csak az esik sajnosan, hogy kedves felhőn túli világomban örömeim repdesnek, megkorodul a gyomor s ily nyomós kérdést tesz boldogtalan előlátással: mit eszünk esztendőre, Marti?»

Nagyon érdekesen írja le a költő parádi utazását *Fabián*nak 1829 szeptember 17-én. Az utazást gyalog tette többek társaságában, nem minden énkívételenség nélkül; de jó humorral tűrte az időjárás viszonyosságait, a rozszat falusi korcsában való halást, a térdig érő sarat s egyéb efféle kellemességeket.

A költőnek nejehez írt levelei közül a már ezelőtt közlötötteken kívül itt adunk még kettőt, melyeknek érdekességét nagyban emeli annak a viharos időnek az emléke, melyben irattak.

I.

Nov. 19-én, 1848.

Kedves Lórikám!

Egy hosszabb levélben megírtam, miért nem tartom biztosnak a bemenetelt. Most csak röviden azt írom, hogy meg egy követ iránt sincs itélet hozva, addig gyanús előttem e hallgatás. Mihelyt egy ily itélet tudomra esik, a legközelebbi bizosnál vagy katonai hatóságánál bejelentem magam.

Addig, Kedvesem, nem kívánhatok Neked egyebet, mint Istentől erőt, hogy rendkívül nehéz helyzetemben el ne csüggjél s szilárd lélekkel légy képes megtenni az intézkedéseket, melyek szükségesek. Ha időre be nem mehütnék, soká ne várj rám Pesten, mert inségre juttok a drága városban. S különben is Julesa elhagyó, hogy maradhatsz meg oly messze a külvárosban? Szegénykét Nöm! én Neked sok rozsz napokat szerzek. A sors nem akarta, hogy nyugodtan töltsük el napjainkat. Két hely van, a hol meghuzhatod magad, s talán az Isten még fordít úgy dolgaink, hogy az elmulasz-

tott jó napokat a vizionlátás örömeiben kétszeresen fel fogjuk találni. Kis *Béla*mat veled együtt csókolom, a kis leányokat is. Isten tartson meg, Kedvesem, légy erős, gondos és szerencsés! Csókkollak

szerető férjed,
Vörösmarty.

II.

Nov. 1849.

Kedves Lórikám!

Aggodalmas leveled igen elszomorított. Ohajtanám, hogy bajaim súlyát egyedül hordozzam, s hogy Te mindinkább törekednél magadat megnyugtítani sorsom felett, bármi legyen is az. Tudod, nem tettem egyebet, mint mit tenni szoros kötelelsememek tartottam; tanúja inkább, mint vezetője a politikai mozgalmaknak; egyedül vétkem az lehet, hogy az események ellenünk fordultak. Üzened és írod, hogy minél előbb bemenjek. Szegénykém a börtönben nem sok gyönyörét élvezné látásomnak; úgy hiszem, oda bemeni elég lesz az utósó napokban is, míg a határidő le nem jár. Legalább addig szabad napom van rólatok gondolkozni. Különben is igen gyanús előttem, hogy meg egy követ felett sem hoztak itéletet. Isterem az embereket, kikkel dolgom lesz. Ők most véletlen szerencsésekben egyedül szeszélyektől vezéreltetnek s szeszélyeiktől embertársaik élete, becsülete, szabadsága függ. A férfias, erejében biztos győzőnek nagylelkűségét hiában fogod náluk keresni.

Kedves Lórikám! réád most sok gond vár. Szívedre kötöm magadért, vagy inkább azt, hogy elragadtatásodat meg nyugtatásomért, hogy helyzetéről komolyan es jó előre gondoskodjál. Ha e hónap végéig be nem mehütnék (mit nem reményelek), vagy bemenvén, Töled hosszú időre el lennék zárva, nem marad egyéb számódra, mint fölösleges holmidat eladni s anyaghoz, vagy öcsémhez kiköltözni. Könyvemből saját munkáimat minden kiadásban tartsd meg. Keresd elő a szerződést is. Ez még talán 1850 után (addig vannak munkám eladva) némi jövedelmét adhat. Lear fordítást s egyéb töredék irataimat (a kiadatlanokat) jól bepakolva s nevem rájegyzésével jó lesz minél előbb általadni. Minden évvel haszontalan iratot elégethetsz. Titkos irataim soha sem voltak; de nem szeretném, ha bármí irataim között is tisztelőtlen kezek turkálnának. Deczember közepéig, úgy hiszem, elvállik a követek sorsa is, akkor lesz ideje a kiköltözésről intézkedni: azonban a könyveket s iratokat, miket meg akarsz tartani, még novemberben biztos kézbe kell adnod. Ha ezekkel rendben leszz, nyugodtabban várhatod be a kimenetelt.

Ha szerencsésen kikeveredhetünk e bajból, már helyet is néztem ki számunkra. Egy jó emberem megígérte, hogy ha árendállok, száz holdat megszántat első évben számunkra. Ez roppant segítség volna. Különben alig merek jövőnkre gondolni. A legjobb esetben is nyomor az, mi ránk vár saját hazánkban; de ezt talán lesz erőnk békével tűrni, ha Isten szerencsésen megtart bennünket. Szegény kis Béla, hallom, ismét beteg; de immár jobban van. Anyai gondodba ajánlanám, ha meg nem volnék győződére, hogy örökölj felette.

Édes kis Nöm, még sokat kellene írnom; de igen komor hangulatban vagyok, nem akarlak téged is elkömorítani. Csak Isten Neked erőt adjon eltűrni sorsodat, eszüggedetlenül öröködni magad s gyermekeid felett; úgy én is nyugodt leszek s hiszem is, hogy a ki anyai szenvedést túl ítél, eléggé edzve vagy helyzetet bajaival s nehézségeivel megküzdeni.

Elfeleldtem írni, hogy ide vártalak; de te bízhatóleg nem értetted. Tíz nap múlva, reménytelen, Pesten látjuk egymást. Addig is, Kedvesem, Isten tartson meg kis gyermekeiddel együtt. Csókkollak, édes kis Nöm, kis fiammal együtt. Mondk meg neki, hogy meggyógyuljon, mikorra hazamegyek. Csókkollak.

Szerető férjed,
Vörösmarty.

A 30-as és 40-es évek közéletének ügyvezetője Vörösmarty. Később azonban mind ritkább lesz a levelezés, az idők sora is megnehezedik *Vörösmarty* s a többi hazafiak feje

fölött. A forradalom idejéből már csak kevés levél maradt fön, későbből még kevesebb s ezek is rövidek, szákszerűek s többnyire komor hangúak. Már akkor beteg volt a költő s testi és lelki bajoktól egyaránt gyötörve közeledett korai sírja felé.

HOGY ÉLHET AZ EMBER SOKÁIG.

Helyesebb lett volna azt a ezímet adnunk ennek a kis elmefuttatásnak: «Hogyan maradhatna az ember örökké fiatal.» Ez a kérdés talán majd minden ember gondolatai közt megszületik, mikor az élet delén túlhaladt. Sőt azzal is beérné mindenki, ha egy hosszú életpályán keresztül egészséget és szellemi rugókonyaságát meg tudná őrizni, például úgy, mint a nemrég elhunyt nagy angol államférfi, Gladstone. Elérni a nyolcvanötödik életévet minden komolyabb betegség nélkül, derült, vidám kedélyvel, szellemi képességeinek teljes birtokában, — bizony ez kevés embernek adatik. Gladstone az ő titkáról így nyilatkozott barátai előtt: «Kérlelhetlen pontosság mindenben, nyugalomra térésben és kelésben, étkezésben és tanulmányokban — ennyi az egész.»

De a kétkedő emberiséget ez nem elégti ki, valami csodálat, élet-elixirt, vagy más valami fogást keres.

Ki fejté meg a titkot? Régibb és újabb időkben sokan törték a fejüket a fölött, hogyan lehetne boldog, hosszú életkor elérésére egy általános szabályt alkotni, de eddig még nem sikerült senkinek. A tudomány megfigyelte, hogy az állatok élete átlag nyolcszor hosszabb tartamú, mint kifejlődésük ideje. Az ember kifejlődésének időtartamát huszonöt évre tették s e szerint kétszáz évig kellene élnie.

De ebben az elméletben valami hibának kell lenni, mert kétszáz évet manapság egyetlen ember sem ér meg, bár régi iratok és hagyományok még sokkalta hosszabb életkorral is emlékeznek. Valószínű mégis, hogy a főhibája ennek az elméletnek az ember kifejlődési idejének a megállapításában rejlik. Ez végtelenül különböző egymástól, éghajlat, fekvés, faj, nemzetiség, sőt talán egyéniség szerint is, a melyek mindmennyi elősegítő, vagy hátráltató tényezőket szerepelnek.

Kelet szépségei tizenkét éves korukban rendszerteljesen ki vannak fejlődve és húsz éves korukban gyakran el is hervadnak már, míg a mi égőnkünk alatt a húsz éves leányok még ifjúságuk virágjában állanak és a harminc éves asszonyok legtöbnyire még teljes üdeségnek örvendenek.

Összeállították a hosszú kort elért emberek statisztikáját és sokkal több száz éves ember szerepel benne, mint gondolnánk, sőt a száz negyven, százötven év is előfordul benne. Továbbá azt is megállapították, hogy az asszonyok közt kétszer annyi a hosszúéletű, mint a férfiak között.

Már Darwin is megemlíti, hogy a férfiak testi munkája gyorsabban emészteli fel életerejüket, sőt az is ki van mutatva, hogy flúgyermeknél sokkal több a haláleset, mint a leányoknál, dacára ezek gyöngébb szervezetének. Tehát kétségen kívüli tény, hogy a nők nagyobb, több életerővel vannak megáládv, mint a férfiak.

Hanem hát az a kérdés, mi módon érik el a száz éves férfiak és a nők a száz évet? Gyűléseztek, értekeztek már e felett a kérdés felett eleget. Néhány éve szó volt róla, hogy Amerikában összehívják a száz éves emberek kongresszusát, hogy az ő nyilatkozataik egybefoglalása alapján állapítsák meg a hosszú élet titkát. Az életréváló eszmék hazájában, Amerikában bizonyára örömmel fogadták volna ezt a títkot, de hát valami oknál fogva nem történt meg ez az érdekes kongresszus egybeahívása.

Egy new-yorki újság mégis felhasználta az alkalmat arra, hogy az ottani magas életkorú aggastyánokat meginterjúvalja életmódjuk, szokásaik felől, hogy rájöjjön arra a «módszerre», a mely szerint nagy életkört érnek el. Ezek közt a megkérdezett aggastyánok között a legkülönbözőbb társadalmi osztályok voltak képviselve, mindenféle módban és foglalkozásban lévők, művelt és tudatlan emberek. Megjegyzendő, hogy a megkérdezettek valamennyien jó erőnek és egészségnek örvendeztek még.

Hanem bizony a feleletekkel nem sokra megy az ember. Legtöbben — mint Gladstone — a pontosságot ajánlgatták, hanem ezt majdnem minden hatvan éves ember megszokja, és mégis kevés vízi fel százig.

Az egyik szerint földög, hogy az ember mindig hajlamai szerint éljen, hanem hát ez kissé bájosan kivihető dolog. Egy másik a gondnői életet ajánlja. A harmadik szerint a hosszú élet csak vagyoni jólét mellett érhető el. A negyedik szerint semmit sem szabad túlhajítani, sem élvezetekben, sem pedig a testi és szellemi munkában. Talán leghelyesebb az ötödik állítása, a ki csak jó szervezettel kíván.

A kinek a testi szervezete megbírja a száz éves életet, az bizonyára nem hal meg ötven éves korában, hacsak nem valami baleset folytán. Vannak oly családok, melyekben örökségül száll apáról fiúra a hosszú életkor, persze megfelelő erős szervezettel együtt. De, sajnos, ez a kisebbség!

Angliában az utóbbi ötven év alatt az átlagos életkor meghosszabbodását vették észre. Ezt első sorban a mértékletességi egyesületeknek tudták be, habár ezeknek és tagjaiknak száma — bár a három milliót meg is lépele — mégis elenyésző az összes lakosság száma mellett. Valószínű, hogy ez az örvendetes jelenség a gazdasági-, közegészségügyi- és társadalmi téren történt haladásban találja nyitját. Manap Angolországban jobban élnek az emberek, az erkölcsök szelidebbek, a lakásviszonyok kielégítőbbek, a ragályos betegségek terjedése elég atakait vetették, a műhelyek és gyárak egészségügyi ellenőrzés alatt állanak és tágasaknak, jól szellőztethetőnek kell lenniük. Ehhez a haladáshoz járul még a gyermekek gondos testi nevelése, edzése.

Náluk a testedzés majdnem vallási dogmává lett, sőt legnépszerűbb írójuk egyike, Kingsley Károly egy új tan apostolává tette meg magát, a melyet ő az «izomerős kereszténység» név alatt hirdet.

Különben újabb időben nálunk Magyarországon is belátják már a testedzés nagy fontosságát és a legfiatalabb nemzedék már ebben az áldásban is bőven részesül.

K. F.

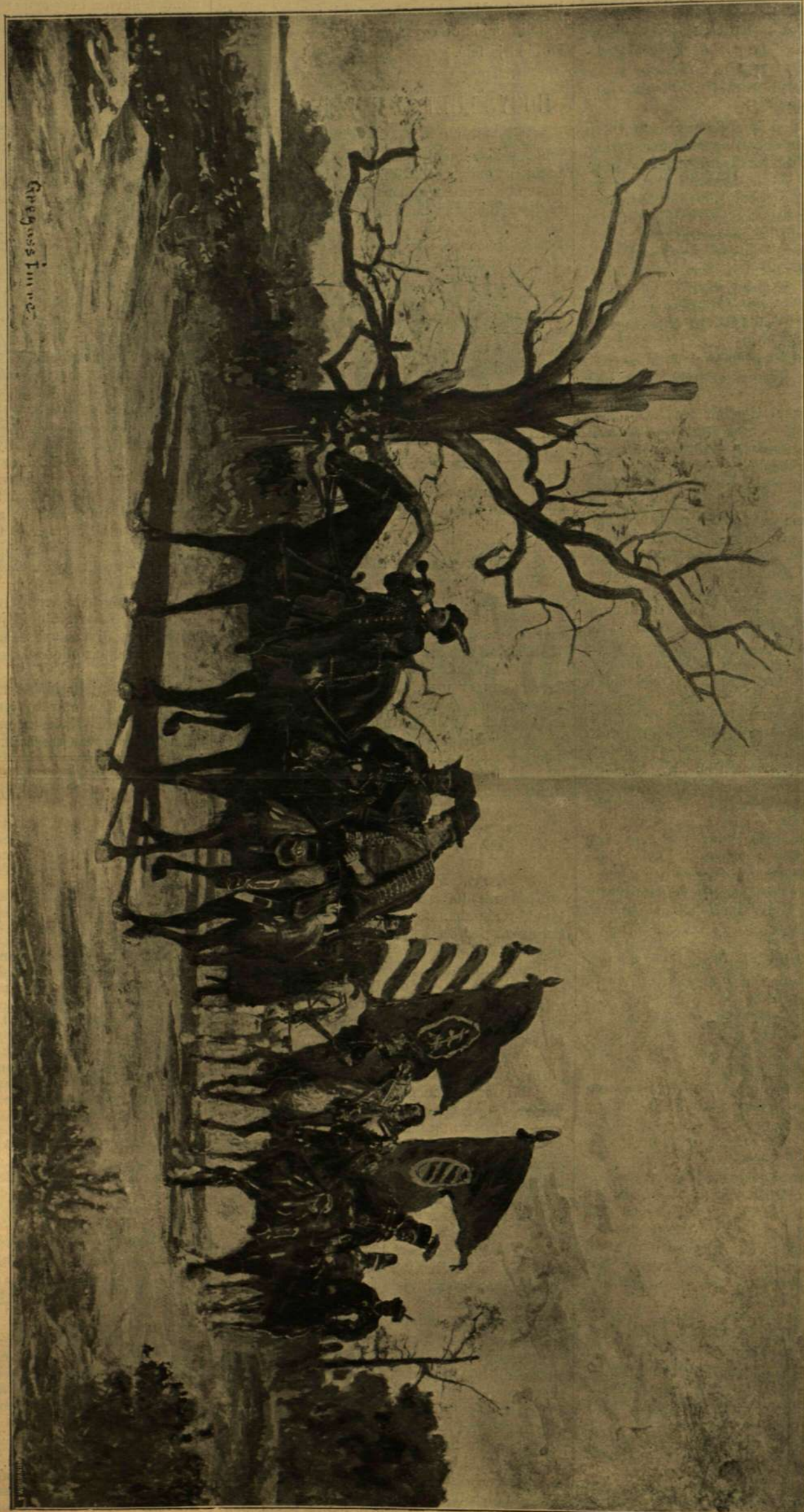
EGYVELEG.

* **II. Miklós csár betegsége** alatt Livadiában naponta 800 sürgöny érkezett a világ minden részéből, melyek kivétel nélkül báró *Fredriks* főhadsegéd kezén mentek keresztül; kivételt csak az angol és dán udvarnak a csáréhoz intézett s titkos jelekkel írt sürgőnyeik képeztek, melyeket a császárné személyesen vett át, s maga válaszolt ezekre.

* **Mennyi mohamedán van a világon?** A török szultán és kormánya rendeletet adott ki, hogy számlálják össze, mennyire meg Mohamed követőinek a száma az egész világon. Az összeszámlálás megtörtént s a mennyire a különböző országokból és világrészekből begyűlt adatok megbízhatóknak tekinthetők, a mohamedánok összes száma jelenleg 196.500.000 volna, mely szám következőleg oszlik meg: Törökországban van kerekén 18 millió, Kisziasziában, Arabiában, Beludzsisztánban, Perzsiában és a két Indiában összesen 99 millió, Kínában 20 millió, Afrika északi és északkeleti részén 36.500.000, a többi országokban és az ausztráliai szigeteken együtt 23 millió. Ez adatok szerint a mohamedánok száma közel félannyi, mint Európa lakosságáé, mintegy negyedrészní, mint Ázsia népessége, mintegy kétfannyi, mint egész Afrika népessége (a keresztényeket leszámítva) és 60 millióval több, mint Amerika egész lakossága.

* **Velocipéd**del eddig egy húzomban leghosszabb utat tett egy Miller nevű amerikai, ki fogadásból Párisban 1893 nyarán 1812 kilométernyi utat futott meg egyfolytatlan. Ugyanezen versenyen egy *Fredericks* nevű svájci 1785, és egy *Jougeux* nevű francia 1672 kilométer utat tett meg 65 óra alatt. Miller ez időközben csak négy órá alatt s élelme főképp szármarfejéből, hűsből és theából állott. Autómobilleg pedig leggyor-abbban futott egy Pennington nevű amerikai, a ki egy óra alatt 86 kilométernyire haladt. A kocii aczélsből és bronzból készült, 678 kgr. súlyú és 35 lőerőjű petrolum-motorja van s e mellett igen nagy terhet elbírt.

* **A földgömb legpompásabb épülete** a Taj Mahal Agrában (Kelet-Indiában). A Taj Mahal tiszta fehérmárványból készült nyolcszögű épület, melynek falaiba igen sok értékes drágakő van beillesztve. Az épületen 22.000 ember 20 évig dolgozott, s bár sok anyagot ingyen kaptak és a munkáért nem fizettek, az építés mégis 80 millió koronába került.

A HAZÁÉRT ÉS SZABADSÁGÉRT. — Greguss Imre festménye a kurucz világból.

KRÜGER LEGÚJABB ARCZKÉPE.

Az öreg Krüger mostani Hollandiában tartózkodása alatt lefényképezték, hogy a ki a valóságban nem láthatja, legalább az arczképen szemlélhesse tiszteletreméltó arcvonásait. Karoszekben ülve ábrázolja az arczkép, melyet mi is közlünk mai számunkban, a boer elnököt, egyszerű fekete szalonkabátban, gyászfátyoloszillinderrel a fején. Most már ismét olyan szakállt visel, a milyent odahaza szokott, holott Európába érkeztek a bajusza is megnőtt, mivel a hosszú tengeri út folyama alatt nem borotválkozott.

Meglátszik ezen jól sikerült képről, hogy Krüger koránsem olyan durva arcu s anyag öltözött, a mint gyakran szokták ábrázolni, ellenkezőleg, valóban tiszteletre méltó, méltóság-teljes férfiú, a kinek minden vonásából kitűnik a nem közönséges értelem s kemény, rendületlen határozottság.

A HAZÁÉRT ÉS A SZABADSÁGÉRT.

Pro patria et libertate.

Ezt a címet viseli Greguss Imrének egy érdekes festménye, mely egy kurucz csapat vonulását ábrázolja.

Legelől egy fiatal kurucz legény fekete lován ülve fújja tárogatóján az indulót s utána lova-golnak a régi szabadságharcosok legkiválóbb történeti alakjai.

A tárogatós nyomában mindjárt, egymással komolyan beszélgetve, két kurucz vezér lova-gol: az idősebbik a rettenthetetlen Béri Balog Ádám, mellette a híres nyalka vitéz, Bezeredy léptet sárga paripáján.

Hátuk mögött az ország négy folyóját jelző, négy fehér csikos zászló árnyékában II. Rákóczi Ferencz fejedelmi alakját ismerjük fel. Tőle balra a merész Ocskay emeli az apostoli kereszt-tel díszített zászlót, büszkén ülve prűszkölő fehér lován. Mellette levett sisakkal, fényes páncélban a hős Bercsényi lobogtatja a biborszínű nagy zászlót, melyre ez a mondás van írva: «Pro patria et libertate, — a hazáért és a szabadságért».

A zászlótól balfelé ott látjuk a gróf Károlyi Sándor alakját, a mint lován oldalt fordulva nézi a cserjésben előrehaladó legénységet.

Leghátul két alakot látunk még, kiknek egyikében a hősök hőségét, a labancok által annyira rettegett vén kuruczgenerálist: a «vak» Bottyánt ismerjük fel kendővel bekötött felszeméről.

Ezen alakok nagyobbára fenmaradt egykorú képek után készültek, a mi a festmény becsét természetesen nagyban növeli.

Az út mentén korhadttólgyfa mereszti töredezett, száraz ágait az ég felé, túl rajta a Duna egyik ága csillog, mely mellett az elvonuló kuruczok utócsapata tűnik elő a derűs őszi napfényben.

Ez az érdekes kép előbb a Zselénszky Róbert grófé volt, most pedig a Szivák Imre országgyűlési képviselő tulajdona.

1900—1901.

Tavaly még voltak, a kik vitatkoztak rajta: megkezdődött-e az új század, vagy nem; nem akarták beismerni, hogy már megkezdődött. Mert nem gondoltak arra, hogy a haladó időt a haladást kifejező funkciókkal kell összehasonlítani, például a lépéssel vagy a rőffel. Mikor az ember azt mondja, egy lépés, vagy tíz lépés, vagy 1900 lépés, akkor már az ezerkilencszáz lépés ki van mérve. De hát ez most már elmúlt dolog. A mostani Szilveszter éjszakáján e vitaközö törpe minoritás is kétségtelenül bele-

lépett a huszadik századba. Most legalább mindnyájan együtt vagyunk.

Az öreg zuzmarás szakállú Szilveszter apó kedvelt ember a keresztényeknél, mert semmi szomorú emlékek nem tapadnak hozzá; az öregnek nincs is valami különösebb funkciója, csak hogy nagy bundában künn áll, mint a vasúti bakter az indóházban és az elmenő vonat-hoz csatlakozik utolsónak, de még beharangozza az érkező vonatot. Az öreg különösen a magyaroknál kedvelt egyén, mert Szilveszter estéjén illik bevárni az új esztendő, tehát csak éjfél után lehet lefeküdni, mikor Szilveszter apó eltávozik. Ehhez a váráshoz pedig egy kis gondülő boroska is kívántatik a sonka és egyéb elemőzsia mellé. A felesége, Szilveszter anyó megépen ismeretes személyiség minálunk, a makkászon. Ilyenkor télen sok ember mosolyog rá, ha neki osztják. Az anyóka hátán rózsá van és a ruhája hóval szokott tele lenni.

De hát ki beszél itt az asszonyról? Az öreg váltóór a gazda. Ő vele számolunk le vagy morgungán, haragosan, vagy érzékenyen; nyájasan, mikor az öreg esztendővel elkotródik.

Szó a mi szó, az elmúlt esztendő nem volt rosz, ha őszinte kritikát akarunk róla mondani. De nem is lehetett volna rosz, mert a pápának szót kell fogadni s ő «szent évnek» deklarálta. A boeroknak ugyan rosz év volt, — de ott más-kép megy az év. Ott most nyár van.

Mi csak a kontinensről beszélünk s erre nézve kevés panaszunk lehet.

A termés meglehetősen volt. Bor pedig olyan termett, hogy sokáig fogják emlegetni az 1900-ikét, és sok későbbi vinkó vignettája veszi fel ezt a dicsteljes nevet.

Lakodalom, vigság bőven volt. A volt trónörökösnek férjhez ment, a trónörökösünk megházasodott, Vilma hollandi királynő szintén jegyet váltott.

Ragályos betegségek, járványok nem voltak se nálunk, se a közeli szomszédban. Annaira

egészségesek voltak az emberek, hogy a betegséget kereső tudósok szorultságból már a növények közt keresték és fel is találták a kőhőgő növényt (Eutada tussiens).

Pénzünk az igaz, nem volt az idén, de már ennek nem az időjárás az oka, hanem az angolok és poroszok, a kik kihúzták innen a tőküket. Egyébként meglehetősen békében éltünk egymással és minden nehezeltél nélkül mondhatjuk Szilveszter apónak:

«Elmeget kend a háromszázhatvanöt kölykével, nem volt kend rosz ember, de hát nincs is valami különösebb okunk megsiratni kendet.»

De mit beszélnek én itt «per kend», per «Szilveszter apó», mit alázom én itt le magamat egy semmi ember előtt, mikor úgy áll a dolog, hogy a «Vasárnapi Ujság» nyugalomba küldte az öreget, a ki már annyi száz év óta okvetetlenkedett, hogy mindenki ráunt a fizionómájára. Más a Lucza, a ki hatalmas, és olyan boszorkány-féle, ahhoz senki se mer nyúlni, más a Mikulás is, a ki a gyerekek körül szorgalmatoskodik; van is köztök nagy pártja, — de a szegény Szilveszternek semmi hatalma, semmi nexusa. — még csak az utána következő nap se hozzátartozója. Hát a «Vasárnapi Ujság», a mint látom, elcsapta s engedve a modern társadalom sürgetésének a nők munkakörének tágításában, öreg esztendőnek egy elég esinos barna nőt szegődtetett, új esztendőnek pedig egy mosolygó arczú leányt.

Amaz fut, illan, mintha valami rosz fát tett volna a tűzre, emez üde mosolylyal köszön be bájosan.

— Ej, hát hozott Isten, kedves hugom! Mi jót, mi roszat hoztál nekük?

Hiszen ez, ez az a nagy titok, a mit senki sem tud eltálatni. A szép leány mosolygós, vidám arca alatt még háromszázhatvanöt arcz van. A leány semmit sem felelhet. Be kell nyugodtan várni, míg szépen, csendesen egyenként lehul-

KRÜGER. — Legújabb fénykép után.

IMRE SÁNDOR

lanak az arcok róla; lesz azok közt ráncos, haragos, utálatos, de talán elbűvölő is.

A jövő titkaiban senki se olvashat, nem egy esztendővel, de még egy órával sem előre. Egyet azonban mégis merek állítani, mert egy bizonyos az 1901-ik esztendőre. Azt, hogy ez a szép leány is lesz egy pár napig olyan rút anyóka, mint a Szilveszter apó felesége a makk ászon. Mert a jövő évben bizonyosan meglesznek a képviselőválasztások. S rózsakötegek, korhadó, le-tört gallyak helyett képviselő urakat czipel el majd az anyóka a hátán a semmiségbe, — meg újakat emelget be, esztalan, kaczerkódó másik arcját fordítva feléjük.

Hogy ezenkívül mi mindent csinál még, mi mindent hoz a kötényében, — azt majd csak mához egy évre tudjuk alaposan elmondani.

M.

IMRE SÁNDOR.

1820—1900.

A magyar nyelvtudományak és irodalomtörténetnek nagy veszteséget hozott az idei karácsony: Imre Sándor, tudományos életünk egyik régi, kipróbált harcosa meghalt. Munkában és sikerben ritka gazdagságú élet ért véget halálával; sírjánál gyászolva állanak nemesak azok az intézetek és tudományos társulatok, melyeknek tagja volt, mint a kolozsvári egyetem, az Akadémia, a Kisfaludy-Társaság, — hanem az egész magyar tudományos világ.

Imre Sándor a tudományak két fontos és nehéz területén szerzett maradandó érdemeket: a magyar nyelvtudomány és az irodalomtörténet-írás terén. Együtt kezdte pályáját irodalmunk számos nagyjával; a szabadságharc volt irodalmi fellépésének ideje és alkalmá. E hosszú idő óta oly széleskörű és mélyre ható kutatásokat végzett, a melyek nemesak kortársainak, Arany Jánosnak, Hunfalvy Pálnak s más nagyoknak elismerését vonták magukra, hanem az utókor halálját is megszerezték a eszöndben, de fáradhatatlanul munkálkodó tudós számára. Nyelvtörténeti kutatásaival a magyar nyelv múltjából vont le fontos tanulságokat a nyelv mai állapotára, s e tekintetben valóban úttörő munkásságot fejtett ki. Az eredmények, melyekre jutott, elavulhattak a kutatás folytonos fejlődése folyamán, de azért még mindig egy nagy lépést jelentenek előre az igazság megismerésére s a tudomány fejlődésében mély nyomot hagytak hátra. Sokat foglalkozott a nyelvi újítás kérdéseivel is, s Kazinczyról és nyelvi törekvéseiről szóló tanulmányai irodalmunknak legalaposabb, a feldolgozandó anyag legbővebb ismeretével írt termékei közé tartoznak. Ó volt egyike a legelsőeknek, a kik a nyelvjáratok tültsági, a nyelv épségét veszélyeztető szófaragás és idegenszerűség ellen sikra szállottak; s övé a kezdet dicsősége abban a harcban, me-

lyet később Szarvas Gábor vezetése alatt a «Nyelvőr» köré csoportosult nyelvészek vezettek diadalra.

Irodalomtörténeti munkái közül nagy nyelvtörténeti anyagánál fogva nevezetes «A magyar irodalom és nyelv rövid története» című munkája, míg kisebb tanulmányai irodalmunk különböző korszakairól s jelenségeiről adott beható, bámulatraméltó ismeretekre valló ismeretéseket. Méltatta az Arany János «Figyelő»-jében Kazinczy költészetét, majd később a «Budapesti Szemlé»-nek lett buzgó munkatársa. E folyóiratban jelentek meg nagyfontosságú tanulmányai Zrínyiről, a költőről, az olasz költészetnek a magyarra való hatásáról, Arany János Aristophanes-fordításáról, stb. Irodalmi tanulmányainak legjavát a Kisfaludy-Társaság adta ki két kötetben. Ezekben is az ismeretek ritka gazdagságáról tett tanúbizonyságot s az irodalom iránti nemes lelkesedés, lelkiismeretes komolyság hatja át minden sorát. Stílusában ugyan soha sem tudott leküzdni bizonyos nehézségeket, de nyelvének zamatossága s igaz magyaros eszejárása mindig kiemeli a köznapi szellemek munkái sorából. Igazi régi szabású magyar tudós volt; nemesen töltött hosszú életével szép példát mutatott a fel-törekvő nemzedéknek az önzetlen, hazafias szellemtől és dicső eszményektől áthatott munkásságra.

Imre Sándor 1820. augusztus 6-án született Hegyköz-Pályi biharmergyei községben. Tizen-négy éves korában Debreczenbe került, a hol osztálytársa volt Arany János. Alig tizenkilenc éves korában már elvégezte a jogi és a theologiai tanfolyamot. Ezután Mező-Keresztesre ment rektornak és innen a hódmező-vásárhelyi gimnáziumhoz hívták meg tanárnak. Egy időben mint segédlelkész működött Gyomán két évig, 1847—48-ig. Ekkor újra a hódmező-vásárhelyi gimnáziumhoz került igazgatónak. A szabadságharc alatt három cikket írt, a melyek Kossuth Hírlapjában jelentek meg. Ez volt első irodalmi működése. A hódmező-vásárhelyi gim-

názium értesítőjében jelentek meg későbbi dolgozatai, melyek feltűnést keltenek s Hunfalvy Pál fölszólította, hogy a «Magyar Nyelvészet» munkatársai közé szegődjék. Az Akadémia 1858-ban levelező tagjává választotta meg, 1860-ban meghívták a sárospataki és debreczeni kollégium tanári székébe. Imre Sándor Debreczenbe választotta, a hol a felső osztályokban a latin és görög nyelv tanára lett, míg 1862-től fogva az irodalmat és nyelvészetet tanította. Ettől fogva sokat dolgozott. Nagyobb tanulmányokat közölt Arany «Figyelő»-jében és «Koszoru»-jában s ezenkívül több önálló művet írt. 1872-ben a kolozsvári egyetem szervezésekor meghívták oda a magyar irodalom és nyelv tanszékére s az ottani tanárvizsgáló bizottság elnökévé nevezték ki. Mindjárt az első évben dékánná is választották. Mint egyetemi tanár is nagy munkásságot fejtett ki az irodalom terén s ebbeli érdemei elismerésül az Akadémia s a Kisfaludy-társaság is rendes tagjává választotta. 1886-ban nyugalmába vonult s a király ez alkalomból a III. osztályú vaskorona-renddel tüntette ki. Hódmező-Vásárhelyen töltötte a nyugalom napjait, melyek azonban nem voltak terméketlenek, mert írói tollát úgyszólván haláláig nem ejtette ki kezéből. Decz. 21-én halt meg; nagy számu családja grászában részt vesz a magyar irodalom és művelődés minden barátja.

FEGYVERES BOER NŐK.

Hogy mily nagy volt a boerok harezi lelkesültsége kezdettől fogva, mutatja, hogy a férfiakon kívül nemesak aggok és gyermekek, hanem még nők is fegyvert fogtak.

Nevezetesen Pretóriában alakult egy egyenruhás amazon-csapat, melynek tagjai közül három, a kik mind a Krüger unokái, ezennel bemutatunk. Ezek: Elofné asszony, Gutmann Mira és Flanagan kisasszonyok.

Ezen hölgyek most agg nagyatyjukat európai útjára is elkísérték.

Gutmann kisasszony. Elofné. Flanagan kisasszony.

BOER AMAZONOK.

Jókai olajfestménye 1843-ból.

JÓKAI MÓR ÉDESANYJA.

A LEGHÁTULSÓ PAD.*

Viszámélekezés.

Írta Jókai Mór.

Sok szép templomot láttam széles e világban, de olyan szép egy sincs nekem, mint az én komáromi kálvinista templomom, a hogy én azt gyermekkoromban ismertem.

Nem a művészi festmények, nem a faragványok, nem a pillérek és boltozatok, nem is a pompás oltárok tették azt olyan széppé, hanem a nép, mely benne összegyülekezett. Belefért két ezer ember: — el is jött. A szószekek szemben voltak az előkelő férfiak padosai, azok mögött a hölgyek ülőhelyei. Mert a reformátusoknál hölgyek és férfiak elkülönítve ülnek a templomban. Fenn, az oldalkarzatban, az orgona mellett, sorakoztak a diákok, túl rajta az iskolás leányok: azon túl következett egy hosszú, az egész fal mentét elfoglaló karzat. Ennek a padjait megtölték a komáromi szekeres-gazdák és hajósok, szép kék posztó mentékben, nagy ezüst gombsorokkal, széles filigrán ezüst mentekötőkkel. Egy pár padot egész hosszában elfoglaltak a várbeli veterán katonák, kik a napoleoni hádjárat emlékeül akkora vitézségi érdem-csillagokat viseltek a mellükön, mint egy csésze-alja.

S mikor az orgona megnyitó hangjaira ez az ezer férfi egyszerre fölállt a helyéről, az olyan volt, mint a tengermoraj s utána a másik ezer, az asszony-nép fölkelése, az meg szélzúgásnak vált be — selyemsuhogással. Mert selyemben, atlaszban, gradenálpelben jártak a komáromi asszonyok és leányasszonyok, ha templomba mentek.

S aztán, mikor ez a tábor rázendíté a zsolozsmát: «Jövel Szent Lélek Úr Isten!»: az volt az égostromló riadó! Az az «álleltűja, álleltűja» bizvást az egekig felhangzott; nekem még most is a lelkemben hangzik. Azért nincs nekem olyan szép templom a kerek világon, mint a komáromi kálvinista templom, fehér falaival, egyszerű oszlopsoraival.

Pedig még akkor az a messze kimagasló

* Koszorús költőnk, Jókai Mór, hiába hagyta háta mögött már a 74-ik esztendőt, még folyvást serényen és sokat dolgozik, annyira, hogy csak most, karácsony hetében is egyszerre négy külön közleményen dolgozott: egy regényen, mely a «Pesti Hírlap»-ban jelenik meg, egy a kuruze világban játszó elbeszélése a «Vasárnapi Ujság» részére és egy-egy tárczacikkben a «Nemzet» és a «Budapesti Napló» számára. Kedves visszámélekezés ez utóbbi lapban «A leghátulsó pad» című közleménye, melyet a szerző engedelmével ezennel mi is átvesszünk, közölve mellette Jókai Mór anyjának általa rajzolt arcképét. Atyja arcképét is kértük tőle, mely kérésünkre Jókai a következő sorokkal felelt:

«Szívesen beleegyezem «A leghátulsó pad» című emlékeztésem átvételébe a lapodba. Én ezt az édes apámtól magától hallottam, a kinek, sajna, arcképe nem maradt. Én még akkor, a mikor ő meghalt, rajzolni nem tudtam: csak tizenkét éves voltam.»

tornya sem volt, azzal a moszkvai Kremlre emlékeztető kupolás rézetóval, aranyos csillaggal; — egy jámbor fatorony harangjai hívogatták isteni tiszteletre a hívek seregét.

... A század elején volt ez: a napoleoni harcok befejezte után, mindjárt az utolsó nemesi inszurrekció nyomában.

Egy «új ember» telepedett le Rév-Komárom városában, mint hítes ügyvéd, a kinek a neve volt «nemes Ásvay Jókay József.» Fiatal feleséget hozott magával: Pulay Máriát. Szegény leányt vett el, a kinek semmi hozománya nem volt. A hajdani köznemesi családok leányai mind szegények voltak; kelengye, hozománya azokkal nem járt a szülők életében. Szülői maguk is nádas földelű hajlékban laktak. Voltam benne; emlékszem rá.

A legelső vasárnapon Ásvay Jókay József magával vitte a feleségét a templomba. A főajtón, az utca felől járulva be, a nejét a nő padosok előtt elbocsátá, maga pedig helyet foglalt a presbyterek osztyáiban, a második pad második helyén. (Holtig az volt az ülőhelye). Ott aztán csak az ajátosságra volt gondja.

Hanem a felesége nem kapott helyet a hölgyek padjain. A nádas földelű ház szülöttét lenézték.

Azok ott az első padosokban mind előkelő asszonyságok voltak: földes asszonyok, kontignációs háztulajdonosok, hivatalnoknők, gazdasági bízakereskedők, talpas kalmárok, aceriális liferánsok hitvestársai. Azok csak nem szoríthatk nekik helyet, — az idegennek!

Hátrább a padokban következtek a kirurgusnők, patikárusnők, lutrisnők, posztókereskedőnők, vasárúsnők, sóraktárosnők, kanczellistánék, schreibernők, ötvösök. Innen rangfokozatban a kőművesnők, molnárnők, mézárósok, halásznők, kávésnők, mézeskalácsosok, szappanosok, a kikkel vetekeztek méltóságban a szekeres-gazdánék, a kormányosnők, hajóácsnők, fullajtárnék, kötélverőnők; el nem felejtendők a kenyérsütőnők, pecsenyesütőnők, sajtosnők, kertésznők és teljes érvényre jutva a magyar és német szabónék, csizmadiánék, vargánék, timárnék, fejkötővarrónék — és egyéb arisztokrata hölgyek.

És ezek mind ünnepi pompában képviselték az előkelő társadalmat; a legújabb komáromi divat szerint halosontos miedereket, galléros wicklereket, kevertett kádnyi selyemszoknyákat, tollal bélelt dudoros újjú reklitket, schlingelt kötényeket viseltek, hosszú tártoppas fejkötőket keményített csipkefodorral, aranyvirá-

gos szalaggal; a csilingelő aranyfüggő is hozzá tartozott. Már hogy adhattak volna ezek maguk között helyet a templomi padosban egy olyan asszonynak, a ki nem hord selyem ruhát, hanem egyszerű merino köntöst, czicz-kendővel, hozzá sima túll-anglé fejkötőt pántlika nélkül, csinált virág nélkül! — Minden padból elutasították az új asszonyt, a jövevényt.

A fiatal asszonyka azonban e megszegényítésre se sirva nem fakadt, se el nem futott a templomból, hanem szépen oda támaszkodott a legutolsó padnak a támlányához s onnan hallgatta végig nagytiszteletű Kalmár József esperes uramnak a szónoklatát, a ki igen meghatóan prédikált arról a textusról, hogy a kik most utolsók, azok lesznek Isten előtt az elsők; még azt is bevárta, hogy az egyházi odamenjen a hosszú rúdra akasztott helypénz-szedő perselylyel, s ő is behullatá a maga áhitatfillérét.

Nemes Ásvai Jókay Józsefnek pedig minderről nem lehetett tudomása. A templom nem théâtreum, a hol az ember ülőhelyéből hátrafelé foroghat publikumot bámulni. Csak hazatért tudta meg, hogy milyen megszegényítés esett az ő szeretett hitvestársán.

... No, most állj elő, te híros! Te Mór a Jókay nemzetségből; mit csináltál volna «te» ebben az esetben? — Futottál volna panaszra kurátorhoz, espereshez, presbyteriumhoz, orvoslát követelni a sértés miatt, helyet pretendálni a száműzött élettársadnak az úri gyülekezetben? Vagy küldtet volna a szekundánsaidat a döllyfős asszonyságok férjeihez, s kihíttat volna őket egy szál kardra? — Vagy szépen végigkopogtattad volna az úri rend ajtait sunnyogva, kikunyorálni az előkelő dámák kegyes jóindulatát, hogy túrják meg maguk között a te szerény nevednek viselőjét — vasárnaponként — a templomban? — Válaszsz!

Nohát nemes Ásvai Jókay József egyiket sem választotta a három eshetőség közül, hanem elment Búza Sándor uramhoz, a ki becsületes asztalos mester volt s csináltatott vele egy diszes templomi padot politúrozott tölgyfából, a minek zöld posztóval volt behúva a támlánya, hogy azt állíttassa be legutolsó padnak arra az üres helyre, a honnan a felesége a legelső isteni tiszteletet állva hallgatta végig; abba vezette bele a nejét.

S néhány év múlva az a leghátulsó pad lett a komáromi kálvinista matrónák és hajadonok legkedveltebb ajátossági otthona. Még most is ott van: — a legutolsó pad, mint örök szimbóluma az Isten előtti egyenlőségnek.

A LUGOSI ÚJ SZÍNHÁZ.

SZENT ÉJSZAKA.

Knopp Imre festménye.

A «Vasárnapi Ujság» képmelléklete.

RIPL-RÓNAI JÓZSEF KIÁLLÍTÁSÁBÓL: Úri nő arcképe.

Mellékletül közli a «Vasárnapi Ujság» Knopp Imrénének egyik bibliai tárgyú képét, a karácsonyi «szent éjszaka»-t. Mély érzelmességgel fordult a betlehemi szent éjszakának ahhoz a felfogásához, melyet az újabb idők szentelnek a karácsonyi ünnepeknek, a családi szeretettel, az anya és édes és költői alakjával. Mint a család ünnepe, a gyermekek ártatlan örövendezésének napja immár egész Európában nem is keresztényi ünnep többé karácsony, hanem általános ünnepe a családoknak, gyermekeknek. A szeretetnek olyan járvavárt alkalma, hogy többé el nem mulasztják megülni.

Knopp a karácsonyi éjszakának feltűntetésében nem a bibliai leírások után indul s Mária, a szülő anya, kisedével nem az istállóban jelenik meg. Az egyszerű szoba, üveges ablakával, deszkás pádimentumával polgári lakásra emlékeztet. A jászol helyett is bölcsőben alszik az isteni kised. A mi érzésünk és a mi világunk körébe teszi át az anyai melegeget, az anyai büszkeséget. A családi otthon szimbolumát, a bölcső szent jelentőségét pedig ha valamely alkalommal, a szent éjszakai lehet teljes hatalmának világába juttatni.

A bibliai vonatkozásoknak a körülünk levő élethez csatolása régi és új művészeknél egyformán általános, s az emberi érzésnek általánosítása. Az olasz idealista mesterek is alkalmazkodtak környezetükhöz. A hollandi és flamand művészek az élethől vett alakokat festették az ó- és új testamentumbeli képekhez. Olykor sok ezekben a megható naivság. Hires Breughel hollandi festőnek (a kit egyszerű felfogásáért «paraszt»-nak nevez a műtörténet) «Krisztus útja a Kálváriára» című képe. Ezen a képen a fölfeszítéshez közönséges paraszt szekeren viszik Krisztust, s mellette egy kapuczinus ül, ki a keresztet nyújtja Krisztusnak megcsókolásra. De a kínai hittérítők bibliájának képei mindent felülmúlnak. Ott a népszerű felfogás kedvéért a betlehemi istálló jól ismert kínai szellős szoba, és benne petróleumlámpa ég.

A bölcső, a családi öröm poétikus felfogása hat meg Knopp festményében. A bölcsőben szendörgő kised magasztalására megjelentek a szárnyas angyalok a szerény kis szobában. Hoznak neki rózsát, lilomot, illatot, himnuszt és misztikus fényt. Boldog szeretettel emeli föl a gyermek leplét Mária, az első asszony, kinek anyai dicsőségét megszentelte egy vallás, mely világszerte elterjedt.

A Műcsarnok 1896-iki téli tárlatán volt kiállítva Knopp festménye, s Őfelsége a király vette meg a budavári királyi palota részére. Knopp termékeny festő, kiállításainkról nem szokott hiányozni. «Utolsó öltések» című nagyobb életképével nyerte az első kitüntést 1895-ben, az állami kis arany érmet. A szent tárgyú képeket előszeretettel festi, s a zenélő «Szent Cecilia» nagyobb festményét az ezredévi kiállításon a képzőművészeti társaság 2000 forintos díjával tüntette ki. Knopp még az ifjabb festői nemzedékhez tartozik. Budapesten Lotz Károly mesternél kezdte tanulmányait, majd Weimarn folytatva Thedy műtermében; aztán Párisba ment, hol a híres szentképfestő Bouguereau, továbbá Fleury és Ferris vezetése mellett töltött néhány évet. Budapestre visszajövén, Benczúr Gyula mesteriskolájában tanult tovább. Újabb az arcképezésben is feltűnt. Festő iskolát is rendezett be Bihari Sándorral nő tanulókkal.

A «Szent éjszaka» nemcsak a művészeknek egyik legsikerültebb képe, de fametszetben is művészileg sikerült másolat készült róla, mint mai számunk melléklete tanúsítja.

MAGYAROK A BOER HADSEREGBEN.

A boerok közt szolgált idegenek, a kik közt tudvalegleg többen voltak magyarok is, vissza- térve hazájukba általános rokonszenves érdeklődéssel találkozott mindenütt, csak éppen Angliában nem, a hol természetesen szeretnék őket kőbor szerencsevadászoknak feltüntetni s kisébitik őket, a mikor csak lehet. Így ir róluk a

legismertebb és legelterjedtebb angol képes lapoknak egyike, az «Illustrated London News» is, közölve a boerok közt harczi idegen légió tisztjei egy csoportjának arcképét. Azt mondja róluk a képhez írott szövegben, hogy egy részük a szold reményében állott a boer ügy mellé, másik része kétségbeesésben s önmagával való meghasonlásában, s csak a legkevésbéket vontatta oda a kalandvágy s a gyengébbek ügye iránt való regényes részvét.

A csoportképet, melyet az angol lap közöl, a «Styria» hajó fődélzetén vették föl Triesztbe érkezésükkor. Magyarok hárman vannak rajta, de kilétükről vajmi nagy a tájékozatlanság. Az egyedüli Simon hadnagy, a kinek jól írják a nevét. Báró Luzsénszky már rozsbábbul járt: az ő jól sikerült arcképe alá a Baron von Goldek név van írva s az olvasót méltán ejtethi csodálkozásba, hogy a magyar csapat vezetője — mert ez van neve alá írva — ilyen német nevű boer.

A legkülönösebb tévedés áldozata azonban Páchy Tibor, a kinek nevét elolvasították Pecci-re és megtették grófnak. Mivel pedig XIII. Leo pápa is a Pecci grófok családjából való, nagyon könnyű volt Páchy úrra ráfogni, hogy a pápa unokaöccse s elmondani, hogy nem ő az első Pecci, a kit a kalandvágy kőbor életre csábított ki a Pecciek carpinetói családi otthonának szűk falai közül. Így kerül bele a római pápa családja a krédóba egy protestáns vallású magyarnak hasonló hangzású neve révén. Így aztán könnyen érthető, ha az angol cikkiró azt állítja, hogy a boerok közt harczi idegen legionáriusok többnyire francziák és olaszok, még akkor is, ha a magyar csapatba tartoznak.

A LUGOSI ÚJ SZÍNHÁZ.

Régi óhajátása már Lugos városa derék polgárainak, hogy az eddigi rozant ideiglenes alkotmány helyett, diszes és állandó hajlékot emelhesse nek a színháznak.

Lelkes férfiak vették kezükbe az ügyet, kiknek élére Jakabffy Imre, a volt főispán állott. A színházépítő egyesület 14,000 koronát ígért az új színházra, Lugos városa pedig 50,000 koronát szavazott meg. Majd miután sikerült a helyet is megszerezni, a nagyközönség körében is megindult a gyűjtés, mely csakhamar 24,000 koronát eredményezett.

Az általános tervet László Sándor kir. főmérnök díjtalanul készítette el, az alapozási nehézségek elhárításában s a részletek kidolgozásában közreműködtek Elek Károly, Gombos Mihály mérnökök s Villányi Árnin építész.

Az építkezés 1899 szeptember havában kezdtek meg s a diszes színház ime most már teljesen készen áll.

Az építéshez több társulat, valamint egyesek is szíves készséggel hozzájárultak s a nemes cél érdekében részint anyag adományozásával,

részint díjtalan munka teljesítésével tetemes áldozatokat hoztak; így az osztrák-magyar államasuttársaság, a nadrágyi vasipar-társulat, a Baidorsdorf és Biach cég, Bibet János oraviczi építész, Melocco Péter budapesti vállalkozó, Deme Mihály és Gross János.

S ezen áldozatkészségnek, valamint az építést vezető főmérnök s munkatársai odaadó buzgalmának köszönhető, hogy a szép és tekintélyes nagyságú színház, belső berendezésével és a szinpadi díszletekkel együtt, összesen csak 110,000 koronába került.

Az olasz barokkhoz hajló renaissance stílusú épület mind a négy oldalon szabadon áll.

A Temes folyó felé néző főhomlokzat közepén erkélyrész ugrik elő, melyet a földszinten dór, az emeleten karsú korinthusi oszlopok tartanak, fent pedig korinthusi párkányzat és oromzat zár le. Ezen erkély alatt három fő bejáró s ettől mindkét oldalt egy-egy karszati bejáró kapu nyílik.

Az előcsarnokra és a buffé-teremre kiterjedő risalíth felett szép arányú mansard fedél emelkedik, melynek magas ívei a főhomlokzatnak könnyed és karsú külsőt adnak.

Az épület oldalhomlokzata a fő- és övpárkányok czélszerű beosztásával nyugodt és előkelő képet nyújt.

Az erkély alatt levő gránitlépcsők a tágas előcsarnokra vezetnek, melynek közepéből, hol postamenteken nyugvó esiszolt oszlopok emelkednek, indul ki a három méter szélességű rusz-kiczi fehérmárványból készült háromkarú főlépcső, balusztráddal.

Az előcsarnok oldalfalain három márványtábla van elhelyezve, melyek egyike a színház emléktáblája, a másik kettő azon adakozók neveit örökíti meg, kik a színházépítéshez nagyobb összeggel járultak.

Az előterekből tágas folyosók vezetnek a nézőtérre, melynek földszintjén 12 páholy, 173 ülő és 100 állóhely, első emeletén 18 páholy és a II-ik emeleti karzaton 150 ülőhely van.

Ezen térség felett nyugszik a vasfedél szerkezet, melynek alsó övei hordják a lapos ívű mennyezetet, felső övein pedig a tetőzet hatalmas kupola-ívei nyugosznak a szellőző toronyral együtt.

A mennyezet négy nagy és négy kisebb mezője a színészetet, tánczot és zenét jelképező freskókkal van díszítve.

A szinpad, mely a nézőtérrel súlyosított orchestrum által van elválasztva, három súlyosított jévé, a legkülönösebb színhatásra berendezett villamos világításával, zsinórpadlásával és összes felszerelésével az igényeket tökéletesen kielégítheti.

Az új színházat az év december 1-én adták át rendeltetésének.

Felavatása zaj és pompa nélkül ment végbe. Előbb díszközgyűlés volt, melyen a város közönsége mindazoknak, a kik a mű létesítése körül érdemeket szereztek, — elismerést és köszönetet szavazott. A közgyűlés után pedig magyar, német és román nyelvű műkedvelői előadással nyitották meg a színház épületét eme diszes, új csarnokát.

A LOSCHWITZI HEGYI VASÚT.

A hegyi vasútak egyik szokatlan fajtáját nyitották meg újabban Loschwitzben, Drezda közelében, Szászországban. A hegyi pálya igen rövid; nem sokkal hosszabb, mint a budavári sikló; de szerkezete egészen más és különösen érdekes az az újítása, hogy az utasokat szállító kocsi, a mint képünkön is látható, drótkötelekről lefelé függve, a levegőben haladnak. A másik lényeges különbség a budavári és loschwitzi siklók között az, hogy a loschwitzi nem két lakott városrészt köt össze, hanem az alatt fekvő faluból egy nagy kiterjedésű fensíkra, a hol csak most, a sikló megnyitása után várják, hogy nyaralók keletkezzenek.

Az egész hegyi pálya körülbelül 300 méter hosszú; 22, átlag 13 méter magasságú erős oszlopon nyugszik a sín, mely oly meredeken emelkedik, hogy 80 méter hosszúságban ugyan csak 80 méter magasságra emelkedik. Az egész vasból készült; az oszlopok és sinek összes súlya 330 tonnát tesz. Máskülönből hasonlóan a budavári siklóhoz, szintén két kocsi jár rajta,

ügy, hogy váltakozva egyik föl, a másik le megy és egy kocsiiban egyszerre 50 utast lehet szállítani.

A pálya Loschwitz község templománál kezdődik, a hol az alsó állomás van, áthalad egy utca fölött s végállomása fönt a loschwitzi magasban álló vendégház mellett van. Mindkét állomás számára külön épületeket emeltek, az alsót hollandi renaissance stílusban, a felsőt tornyos villa alakjában. Az alsóban a pénztár mellett két lépcső vezet fel a Perronnra; egyik az érkező, másik a távozó utasok számára; ezenkívül van még egy üveggel fedett nyílt csarnok, hogy az utasok rossz időben is fődött helyen várakozhassanak. A felső állomáson ezeken kívül még váróterem, szolgálati helyiségek is vannak; ugyanott van a kazánház két nagy géppel, továbbá egy fedett terrasz, honnan, valamint a felfelé haladó kocsiából, gyönyörű kilátás nyílik az Elba vidékére. A kocsi, melyekben egyenként 40 ülő és 10 állóhely van, igen csinosak. Egyelőre csak négyet készítettek a tásaság. Az új vasút tervezetét Reuter híres drezdai építész készítette s a gépeket az augsburgi gépgyár állította elő.

Függővasutakat Európában már régóta építettek s az ilyen különösen a bányáknál általános használatban vannak. Így a verespataki aranybányában már félszázaddal ezelőtt is ily vasúton szállították ki a bányatermeket, sőt ilyen mentek be olykor a bányászok is a bányába. De rendes személyszállításra még kevés helyen ismernek ily vasutat. Legelső volt Európában a Barmen-Elberfeld közötti. A loschwitzi, mint csinos turista vasút, mindenesetre figyelmet fog kelteni s valószínűleg sok helyen fogják utánozni.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

A téli idény megkezdődött ugyan, de eddig még nem volt rá alkalom, hogy a téli divat újdonságait be lehetett volna mutatni.

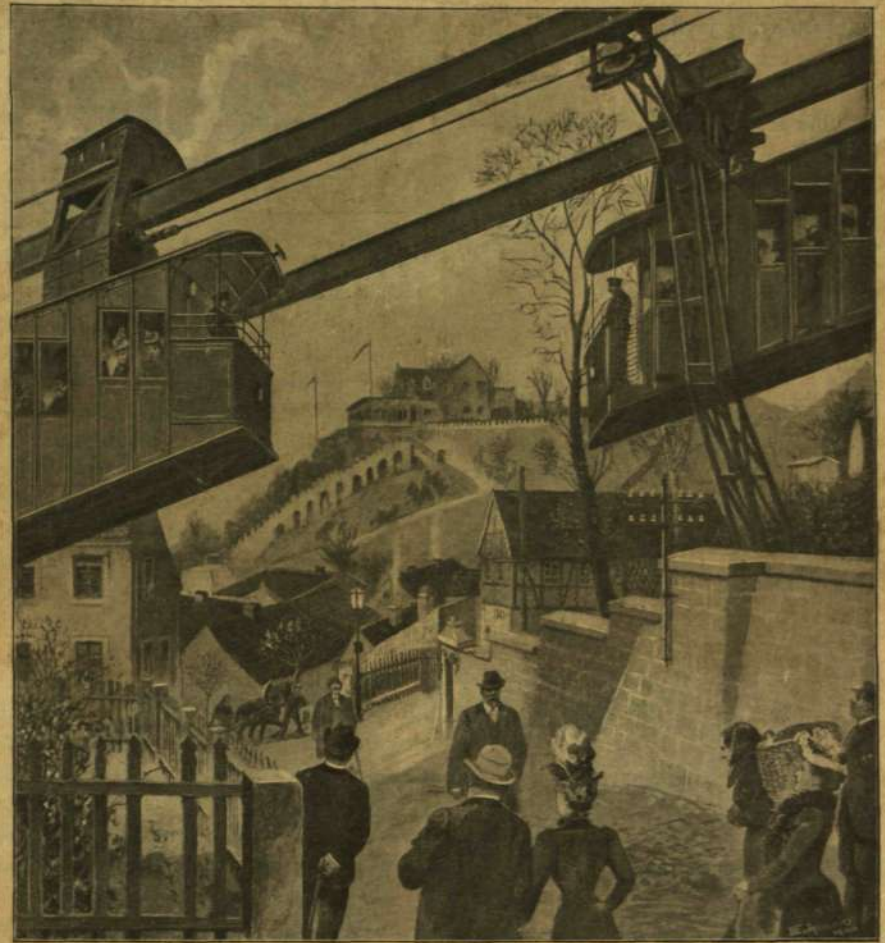
Remek szőrmevel bélelt kabátok, köpönyegek s több efféle téli öltönytípus csak a műtermek kirakataiban láthatók, mert az enyhe időjárás a téliruhát még eddig fölöslegessé tette. Annyit azonban már most is tudunk, hogy köpönyegek számára a fekete, esetleg sötétkék bársony az egyedüli divatos kelme. Az angol, belga és francia bársonyok nem csak szépek, hanem egyáltalán elég olcsók is. Prémnek Chinchillet, fekete rókát, végül czobolyt is használnak, a bélest amerikai evette, vadmacska és róka szőrmeből állítják elő, mely anyagok a kínai bonyolalmak kezdete óta fél éron kaphatók, mert a mennyei birodalombeli veők a piacra elmaradtak.

Megjegyzendő, hogy a bársony köpönyegek szélét és ujjait arany paszománt díszíti, hogy a téli öltöny elől és hátul nagyon hosszú. A most említett arany paszománs díszítés a divat egyik főkélléke, habár nem minden színű selyem vagy bársony kelméhez illik. Egyébiránt még a fogadóteremben szokásos selyemzubbonyokat is arannyal díszítik.

A ruhák dereka erősen ki van vágva; magas — majdnem a fej hátsó feléig érő csipke-gallérok, a hónaljnál végződő újjak, annál sokkal hosszabb fehér bőrkestyűk divatosnak. A divat iránya különben ismét az «Empire» korszak felé közeledik, melyet egy ízben már teljesen elhagytak. Mindazonáltal bizonyos jelek után ítélve, rossz izlésre valló túlzásoktól nem tarthatunk.

A mi a közeli farsang ruháit illeti, fiatal hölgyek részére selyem, Crêpe de Chine, kézzel festett satinból készült öltözetek készülnek selyem csipkével borítva. Régenten fiatal lányok számára egy mull, gaze vagy tarlatanból csinosan kiállított ruha nagyon chiecs volt, míg mostanában a fényűzés annyira terjedni kezd, hogy egyes béli ruhák 5—600 forintba kerülnek, s legfeljebb kétszer használhatók. Legújabbban két új kelme vonja magára a divatos hölgyek figyelmét. Ezek egyike, a Salambo, valami fekete csipkével bevont tüll, melyre számtalan vékony fémlémez van varrva, minek folytán az egész ruha csillogó pikkelyes felületet mutat.

A másik kelme Marbre (márvány) csakugyan a márványhoz hasonló, melynek ereit zöld, lilá, halvány rózsaszínű, citromsárga himézsek képe-

A LOSCHWITZI HEGYI VASÚT.

zik. Az efféle kelme azonban csakis dűsgazdagoknak való.

Szerencse, hogy most már a legszebb és legdrágább szőrme, u. m. a nyestet, czobolyt, fokát és skun-ot nagyon ügyesen utánozzák s hogy ezen «imitációt» még szakértők is alig ismerik fel. Színházi köpönyegek bársony vagy világos színű szőrmeből készülnek, csipkedíszítésük többé kerül, mint az egész ruhadarab.

A széles karimája s leginkább struccotállal díszített kalapok anyaga majdnem kivétel nélkül sötét színű angol bársony.

A mellékelt kép egy Worthnál készült sötét- és látogatóruhát ábrázol, melynek pontos leírását itt közölöm:

Kétféle heliotrop színárnyalatú selyem brokát ruha, bársony és selyem szalag-díszítéssel. A ruha dereka, valamint a magas gallér Czypure csipkével van szegélyezve. Heliotrop színű francia atlaszszal bevont szűk újjak. Világos színű selyemmel bélelt félhosszú vidra szőrme Cape, bizonyfarkakkal és hasonló nemű szőrmevel bélelve. — Fekete struccotállal heliotrop színű selyemmel bélelt Rembrandt szabású kalap.

Megjegyzendő, hogy a különben rendkívül elegáns öltönyöz karmantyút nem viselnek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kalános házasság. Regény két kötetben, írta Mikszáth Kálmán. A Légrady-Testvérek kiadásában most jelent meg Mikszáthnak eme rendkívül érdekes, pompás részletekben bővelkedő legújabb nagyobb terjedelmű munkája, melyre még lesz alkalmunk visszatérni. Egyelőre csak jelezük a könyv megjelenését, mint örömhírt a magyar olvasó közönségnek. Mikszáth Kálmán ezen regényének első levonatát, az u. n. revíziót, melybe a nyomda részére javításait és utólagosan tett módosításait jegyezte be, szépen bekötötté, régi barátjának, Gajári Ödön országgyűlési képviselőnek adta emlékül s rá a következő érdekes sorokat írta:

Gajári Ödönnek. Budapest.

Kedves Barátom! Itt küldöm könyvből az első példányt, vagyis még az első előtti példányt, mielőtt a könyv fölvette volna az igazi toilletjét, melylyel a világba megindul.

Ez a még fel nem öltözött könyv annak a bizalmas barátságának a symboluma akar lenni, melyet irántad érzek, — a mi pedig a könyv tartalmát illeti, ez ama levegőben termett, a mit az a politika teremtett, melynek a zászlaja alatt szolgálunk. Az én világnézetem töletem való, csak a stílus és a gondolkodási módor az enyím. Nem írtam történelmet, mert nem az én feladatom. De mégis a kort rajzoltam. A történetről úgy adja elő a maga fölteségeit, mintha igazságok volnának, a szépirodalmi író úgy adja elő az igazságokat, mintha hazugságok lennének.

A dolog azonban egyre megy. Kiki a maga módja szerint szolgálja az országot, vagy annak kulturáját.

Erről különben úgy látom nincs elég papírom hosszabban fecsegni, — inkább csak arra kérek, félre ne érts. Nem egy könyvet akartam neked ajándékba küldeni, mert akkor egy jó és tiszta példányt küldenék, de az együttérzés és barátság megjeg gondolatát akartam előttem kifejezni azzal a magyar motívummal, hogy az ember az első cseresznyeszemet a fűcskájárol, mikor még szinte éretlen, elküldi a legkedvesebb emberének.

Budapest, decz. 7. 1900.

Mikszáth Kálmán.

Dóczy Lajos munkái. A Wodianer F. és fiaai könyvkiadó vállalat Dóczy Lajos munkáinak új kiadását két beces munkával kezdte meg. Az első kötet a «Csók»-ot foglalja magában, azt a vigjátékot, mely a hetvenes évek elején nemesak az Akadémia koszorúját szerezte meg a szerzőnek, hanem a közönség zajos tapsait is. A második, terjedelmre közel kétfélszáz oldalas a magyar «Faust»-tölti be, melyet méltán tekinthetünk Dóczy élete főmunkájának. Mind a két mű sokkal ismeretesebb, sem hogy részletes fejtegetésre volna szükség. A «Csók» a fiatal csapongó költői képzelet kedves játéka. A romantikus színű álmvilágban nem hús-vér alakok, hanem a képzelet szeszélyes kódalajjai kergetőznek, bohósodnak, szerelmeskednek, ajkukról szép versek folynak teli elmésséggel és lyrái bájjal. Ugyanaz a duzzadó költői erő nyilatkozik Faust fordításában is. Műfordító aligha foglalkozott nagyobb szeretettel munkával, mint Dóczy Goetheének ezzel az örökéletű remekével. A műnek nemesak kelteke igyekezett behatolni, hanem hangulatát, sőt nyelvének zenéjét is magába szívta, s nem egyszer meglepő szerencséjével adja vissza. Dóczy 1873-ban adta ki először Faust-fordítását. A mostani aítól lényegesen eltér, nemcsak annyiban, hogy Faust második részéből is ad néhány töredéket, hanem még inkább

az által, hogy e huszonhét év alatt művét a fordító gyökeresen át dolgozta. Nem mernők állítani, hogy a sok változtatás tényleg javítás, s az eredetinek szebb vagy hívebb visszaadása volna. Például azt a négy sort:

«Wenn über schroffen Fichtenhöhen
Der Adler ausgebreitet schwebt,
Und über Flächen, über Seen
Der Kranich nach der Heimat strebt»,

melyet korábban így fordított:
Ha tárva leng a sas, alatta
A fenyves bérez, a szomoru,
Ha távon, síkon áthaladva
Haza törekszik a daru;
az új kiadásban következőleg adja vissza:
Ha fenyves bérczek messze árnyán
A sas lebeg kiterjdt szárnyán,
S a tó felett, a síkon át
Daru keresi otthonát.

A «tárva leng» bizony nem valami szerencsés kifejezés, de a «kiterjdt» sem jó s nem alkalmazható a «kiterjesztett» helyett; ellenben a harmadik és negyedik sor az első fordításban pompásan adja vissza az eredetit, addig a második fordításban csak az értelmét, de a hangját, hangulatát egyáltalán nem. Részünkéről czélszerűbbnek véltük volna, ha Dóczy inkább a fordításában előforduló magyartalanságok gondosabb kigyomlálására fordított volna nagyobb gondot. A jeles költő, sajnos, nem mindig tudja eléggé mérni, mérlegelni a szavak, kifejezések súlyát, nem mindig érzi az arnyalati különbségeket és sok szót s kifejezést úgy alkalmaz, hogy bántja vele az ép magyar fület.

Például:
«Országóton, tengerhabon
Vagyok társad, vagy te rabom.»
(E helyett: Társad vagyok, te meg rabom vagy)
«A mint kikölt a ködös sűrűség
(Wie ihr aus Dunst und Nebel um mich steigt)
vagy:
«A szép tolongás szétröbbször örökre
(Zerstoeben ist das freundliche Gedränge)
vagy:
«Csak érte nyílik
Ablakom.
Ot üöm minden
Nyomdokon.
(Nach ihr nur schau' ich
Zum Fenster hinaus,
Nach ihr nur geh' ich
Aus dem Haus).

Éz nem káán csomó-keresés, de a legszebb költői művet sem élvezhetjük zavartalanul, ha egy-egy oda nem illő kifejezés ki-kizökkent bennünket a hangulatból. Hibája ez a magyar Faust-nak, mely különben nagyon gazdag költői szépségekben, mert Dóczy, gyakori tévedései mellett is, a nyelvvel festeni, árnyalni is tud, s olykor gyönyörű verseket csal ki hangzerekből s a magyar «Faust» irodalmunk maradvány becsü mive.

Vásárolt szívek. Regény. Irta Máriafi Dávid. A szerző, kinek több kisebb dolgozata jelent már meg elsőrendű folyóiratokban és napilapokban, mint e nagyobb művéből is kitűnik, — jól ismeri a főiri köröket a egyszerű, keresetlen szavakkal élénk tud állítani a való életből vett alakokat; kiváló a párbeszéd-szövevényben s könnyen, szépen kezeli a tolat. Regénye valódi tehetségre valló kellemes olvasmány. «Vásárolt szívek» című művéről, mely könyvalakban a legutóbbi napokban hagyta el a sajtót, csak figyelemlelkű említünk ennyit is, mivel e művet lapunk olvasói jól ismerik a «Vasárnapi Ujság» ez évi Regénytárából. A könyvet csinos kiállításban, Goró Lajos 27 sikerült rajzával a Franklin-Társulat adta ki; ára két korona 50 fillér.

Kuruczok csillaga. Irta Lampérth Géza. A szerző neve jól ismert és kedves hangzású a magyar olvasókörönség előtt. Eddig költői műveivel tünt fel s lapunkban is sok szép, hangulatos költeménye látott napvilágot. Most azonban «Kuruczok csillaga» című könyvével a próza terére lépett s megmutatta, hogy itt is derekasan megállja a helyét. Huszonhárom elbeszélés, anekdotás történetet foglal magában a kötet, mind a kuruczvilágból. S nem költött dolgok ezek, mert mindnek történeti magva van s ilyenformán nemcsak kedves és érdekes olvasmányt nyújtanak, hanem igaz képet is ama mozgalmas időről. Közben eredeti kurucz dalok

„VASÁRNAPI UJSÁG“ és „POLITIKAI UJDONSÁGOK“

48-ik évfolyam. 1901-iki évfolyama. Szerkeszti: Nagy Miklós.

A «Vasárnapi Ujság», melynek vezetése immár harminczhárom esztendeje van ugyanazon szerkesztő kezeiben. — a jövő 1901-ik évvel 48-ik évfolyamába lép. E legrégebb magyar képes lap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti hűladsáknak képe, a közéletnek tükré, szóval **korunk történetének igazi krónikája** legyen. Közli a hazai és külföldi névzetesebb emberek arczképet, élet- és jellemrajzokkal kísérve; **költeményeiben, elbeszéléseiben** a szépirodalmi becs mellett a nemesebb izlést és nemzeti irányt tartja szem előtt; képeiben, melyeknek érdekességét vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölesönöznek, képmagyarázataiban, történelmi, népismeri, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerűsítésére, vívmányaiknak nagy körben elterjesztésére szánt cikkeiben arra az egyszerű természetességre és józanságra, való hűségre és megbízhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi barátá tette oly sok magyar tűzhely körében. **Tárczacikkei** és **kisebb közleményei**, valamint a **heti események ismertetésére szánt rovatai** föllelik az irodalom, a művészetek, a köztisztviselés s általában az egész köz- és társasélet körében fölmerülő mozzanatokat.

A «Politikai Ujdonságok» előfizetői e lapnak hetenként egy nagy ivre terjedő politikai tartalma mellett külön díj nélkül kapják a «Világkrónika» képes mellékletet, mely hetenként egy ivnyi mulattató és ismeretterjesztő közleményekkel egészíti ki a főlap politikai tartalmát, melyhez még a «Magyar Gazda» című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklet is járul. Az így két melléklettel megjelenő «Politikai Ujdonságok» előfizetési ára: negyede évre 2 korona 50 fillér, a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt 6 korona, — fél évre: 5 korona, a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. sz. küldendők. Egyes előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

Új előfizetőink sziveskedjenek megrendelésüknek nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiírni. — Régi előfizetőink legcélszerűbben úgy járnak el, ha czimszalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a posta-utalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadóhivatalnak. — Külföldi előfizetésekhöz kérjük a postailag meghatározott viteldíjat is csatolni.

Gyűjtőinknek a «Vasárnapi Ujság»-ból 10, a «Politikai Ujdonságok»-ból 6 előfizetést példány után egy tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Koronaértékben

Előfizetési föltételek:	Egész évre			Fél évre			Negyed évre		
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
A Vasárnapi Ujság	16	8	8	4					
A Világkrónikával együtt	19 20	9 60	4 80						
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	24	12	6						
A Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	10	5	2 50						

A Franklin-Társulat kiadó-hivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A «Vasárnapi Ujság» díszkiadása.

A «Vasárnapi Ujság» jövőre is abban a kiállításban fog megjelenni, melyet a magyar közönség annyira évek óta megszokott és megszeretett, tehát az eddighez hasonló alakban, jó papíron, gondosan előállított és szépen nyomott illusztrációkkal. Hogy azonban azok számára, kik a «Vasárnapi Ujság»-ot még díszesebb kiállításban kívánják megrendelni e könyvtárunkban vagy társalgó-teremünk asztalán megörizni, erre is módot nyújtunk: a «Vasárnapi Ujság»-ból albumszerű díszkiadást is rendezünk, mely azonos tartalommal, de a legfinomabb dupla-velin papíron, színes borítékkal jelen meg. Az e fenyves kiállítás által okozott költség-többlet arányában a «Vasárnapi Ujság» díszpéldányainak ára ketannyi, mint a rendes kiadásé, vagyis:
a «Vasárnapi Ujság» fél évre — 8 korona
rendes kiadású egész évre 16
a «Vasárnapi Ujság» fél évre — 16
heti díszkiadása egész évre 32

Eredeti elbeszéléseket és regényeket, többnyire illusztrálva, közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Bakstay Sándortól, Gyarmathy Zsigánától, Rákosi Viktoról, Vértesi Arnoldtól, Máriafi Dávidtól, B. Bültner Lindától, Pelelei Istvánától, Szibos Bélától, Kazár Emilől, stb. — A külföldi szépirodalmából a legjelesebbeket választja ki: hosszabb elbeszéléseket, regényeket, művészi kivitelű képekkel illusztrálva.

Mint családi lap, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is. A női foglalkozás körébe tartozó közleményeken és képeken kívül ismerteti időnként a divat terén fölmerülő s a jó izlést és a szép íránt érzéket fejlesztő legújabb jelenségeket.

A «Vasárnapi Ujság» hetenként két és fél nagy ivre terjedő tartalma mellett jövőre is adni fog időnként rendkívüli mellékleteket és minden évben nagyobb külön képmellékletet is. Tartalma évenként több mint 130 ivre terjed s több mint ezer képet közöl évenként.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 47-ik évfolyamába lépő «Politikai Ujdonságok», melyet mint az események hű és részrehajlatlan előadóját valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasókörönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elsősorban jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postafárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja.

vannak az elbeszélésekbe szöve, valamint Pekry Lőrincz kurucz generálisnak Rabutinhoz a császári vezérhez írt ugyancsak borsos, kuruczos levele. Lampérth Géza igazi magyar szívre valló érzéssel, költői talentummal s szép magyarsággal írta meg könyvét, mely ezért, valamint tárgyánál fogva is kellemes, érdekes olvasmány, nemcsak a felnőtteknek pedig, hanem az ifjuságnak is, mely hazafias érzést s jó magyar nyelvet tanulhat belőle. A könyv Singer és Wolfner kiadásában jelent meg. Ára három korona.

Rajzok a kuruczvilágból, írta Kincs István. Megjelent a Szent-István társulat «Családi regény-

tár»-ában kemény vászonkötésben. Tizenkét rajz van benne a kuruczvilágból, leginkább Bottyan híres kurucz generális idejéből. A Rákóczi nagy szabadságharcának epizódjaiból az ifjuság számára írt részletek ezek. Ára egy korona.

Imádságos könyvek. A budapesti karmelita templom javára csinos kiadásában színes képekkel jelent meg: A rózsafüzér az óltári szentség előtt. Kapható a nemzeti iparkönyvtárában, József körút 17. sz. a. — Kath. egyházi imák és temetési szertartások, szerkesztette Stampay János főtanító és kántor. Hetedik kiadás. Kapható a szerzőnél az esztergomi Kőbölkitőn.

Naptárak. Az Athenaeum nagy képes naptára az 1901-ik évre is megjelent, már 42-ik évfolyam-

ban, a hivatalos adatok alapján kidolgozott terjedelmes tiszti czimtárral. Olvasmányai is bő, az ismeretterjesztő közlemények egy része a múlt év eseményeiről szól és képekkel is illusztrálja. A kemény kötésű naptár két koronáért kapható. — Révai-kalendárium 1901-re. Ezt a Révai testvérek irodalmi intézet részvénytársasága adta ki, s a többi naptáraktól elütő tulajdonsága, hogy a naptári részen és olvasni valókon kívül a magyar irodalom több kiváló művéről ad tájékoztatást és hosszabb jegyzéket; Jókai művei nemzeti kiadásáról, báró Eötvös József összes műveiről, Eötvös Károly munkáinak megjelenéséről, Mikszáth Kálmán műveiről, a Nagy Képes Világtörténetéről, a Pallas-Lexikonáról, a Corpus Juris teljes kiadásáról, stb.

Előfizetés. Luby Sándor, kinek neve több kötet költemény után ismeretes, lefordította Scheffel német költő híres költői elbeszélését, a «Säkkingeni trombitást», melyből hatásos opera is készült. Az eredeti mű eddig 250 kiadást ért. A fordító előfizetést hirdet a 20 éves könyvre három koronával, díszkötésben öt koronával. Megrendelhető Luby Sándornál, Budapest, VI. Teréz körút 43/a. sz. a.

Az ókori lexikon I. kötet 6-ik füzeté megjelent tartalma Bigerriónes-től Castra-ig terjed. Sok érdekes dolog van benne, így Brigetis római táborhelyéről, a mai Ó-Szőny mellett, Carthagóról, a Cannae melletti csatáról, stb. A Franklin-Társulat adta ki, egy füzet ára egy korona.

Nemzeti Színház. Nagyon érdekes Shakspeare-estéje volt decz. 15-ikén a Nemzeti Színháznak. A brit költőnek oly színművét adták elő, melyben noha teljességében mutatkozik ereje és költészete, s a szerelem lyrája «Romeo és Juliá»-ban sem elragadóbb, mégis nem került a színpadokra még Angliában sem. Magyar színpadon pedig még soha sem adták a «Troilus és Kresszida» drámát. Shakspeare darabjához a trójai háború történetét és hőseit választotta, de nem a Homer félisteni hőseit. Nála Achilles, Agamemnon, Hector, Ulysses, Páris, Menelaus, Helena földi lények, sőt nagy hirok a költő gunyolódásra hívta ki, s a kicsinyes ok, melyért a pusztító nagy háború folyt, (Helena elrablása) komikussá teszi előtte a nagy fegyvercsörtét, s a görög királyokban inkább pöffeszkedést, mint hősiséget lát. Ez az egyik ok, hogy «Troilus és Kresszida» színrehozatalával a klasszikus hellén kor hagyományait bántani nem akarták, noha a nagy hellén tragikusok egyike, Euripides is kifakad, a mért az istenek ily kegyetlen harccsal büntetik egy asszony elszöktetése miatt a helléneket. Offenbach paródiás operettjei pedig már évtizedek előtt hozzászólnak az Olymp isteneihez és a trójai hőshöz. A hatalmas darabot azért is visszatartották, vagy száműzték, mert Shakspeare, az emberi indulatok és érzelmek felülmúlhatatlan festője, az antik világ szerelmét Kresszida alakjában a mythologiai világ szabadságával állítja elő, egy ledér nőben, ki csupa szerelem. Szóval e darabban sok olyat találunk, mely már erkölcsi szempontból eltávolítandó. De a színpadszerűséget is zavarja a függöny folytonos le-fölhúzása, a színhely untalan változása. Ma már a színházba járó közönség meg tudja találni a szempontot, melyből lásson és ítéljen. A Nemzeti Színház ebből a felfogásból hozta színre Shakspeare eme darabját. Beöthy László igazgató vállalkozott, hogy a kellő eltávolításokat megteszi, a nélkül, hogy meghamisítaná a költő szellemét. A színmű jelenetét úgy végezte, hogy a mozaikszert képeket öt felvonás keretébe illesztette. Ez a munka sok érzéket kívánt, de jól sikerült. A kiállítás pedig olyan, mely megadja az illúziót és fényben mutatja a színpadot. Sok dícséret illeti az előadást. A színház egyes művészi ereje közreműködik. Ritka alkalom ennyi erő, klasszikus páthozat és költészetet egyetlen este élvezni.

A hosi monádák paródiáját Shakspeare a görögök iránt való ellenszenvével tetőzi, a mit nagyon is kimutatta. A trójaiak kedvesebbek neki. A háború különben csak széles háttérre Troilus és Kresszida szerelmének. Troilus csaknem gyermek-ifjú még, mikor megszereti a trójaiaktól a görögökhöz pártolt Kalkhász pap leányát, Kresszidát, a könnyelmű, ledér hölgyet, a ki a tapasztalatlan ifút tettettet közönynyel gyötéri, míg enged ostromának; hanem aztán Diomedesz szerelmének enged Kresszida. A viharzó Troilus ekkor kiragadja magát e csalfa nő hatalma alól; érzi, hogy férfias léleknek egyeb a feladata, mint egy nőért szenvedni. Hektor éppen

TÉLI SÉTAÖLTÖZÉK. Párisi divatkép.

elesett, Troilus helyére áll s mint hős vezeti a trójaiakat. Legzajosabb sikere volt a harmadik felvonásnak, merész, megrázó részletével. A kiállítás, a jelenetezés elejétől végig tisztelettel és elsőrendű. Márkus Emilia, a modern drámák női alakjainak nevezetes szereplője, Kresszidában a szerelem klasszikus csapongásával, izzó szenvedélyt, féltelenséget igazán nagy művészi öntudattal mindig formában, az izlés határai közt tartotta. Feltűnt mellette a színház egyik fiatal tagja, Beregi, tüzes érzésével, ki Troilusnak sok benső és érdekes vonással magyarázta.

A műcsarnok téli kiállításának díjai. A téli kiállítás díjait a bíráló bizottságok már odaítélték. Az állami nagy aranyérmét Zemplényi Tivadar kapta «Bücsüök érkezése» című olajfestményéért. A műbarátok-díjával Katona Nándor «Naplemente» képét tüntették ki. A Vaszary-díjat Kriesch Aladár kapta «Dobó István megveri Eger várát a törökök ellen» című festményéért. A Ráth-díjat Fleischer Mihálynak adták «Halottat őrző szász paraszto» című képeért. Az Eszterházy-díjjal, melyre csak aquarellek pályázhattak, Tahy Antal tájképet tüntették ki.

Egy külön képkiallítás. A fővárosban most magánlakásokon is nem egy képkiallításot rendeznek, melyeken egy vagy két festő, vagy egyetlenegy állítja ki festményeit, s hirdetésekkel hívja meg a közönséget, remélvén, hogy esetleg vásárolni fog. Ezekhez semmi köze a nagyobb nyilvánosságának. Érdekes kiállítás azonban a Royal-fogadó első emeletén Rippl-Rónai József kiállítása, kétszázal több képből, rajzból, iparművészeti tervekből. A Párisban növekedett festőt igen sokan különböznek tartják, ki felfogásban, rajzban, festésben nagyon eltér, és másképen nézi, másképen látja a természetet, a tárgyakat, formákat és színeket. Az ő törekvése, hogy egész más legyen. A naivságok sem tartják vissza. A műtárlatokból évek óta ismeri a közönség, de nem tudta megszokni, és zavarba jön látni. Rippl-Rónai minden esetre a szokatlan

művészi egyéniségek közé tartozik, de még mindig zavarban hagyja a szemlét, hogy kifejlődött-e már tehetsége, avagy még a forrongás korszakában van. Nehány arczképe kiváló a jellemzéssel, tájképei pedig általában bizarrak.

Az iparművészeti kiállítás. Az iparművészeti társulat az iparművészeti múzeumban nagyon érdekes kiállítással szolgál a karácsonyra vásárló közönségnek. A párisi kiállításról visszajött tárgyak egy része is itt van, s ezenkívül sok szép tárgy, mind hirdetője, hogy hazai műiparunk mennyit fejlődött, finomodott. A nemzeti jelleg ugyan csak lassan bontakozik, de a műipari tárgyak formában, kiállításban tetszetősek, s meglátszik, hogy művészi ipar teremtése a cél. A modern iparművészet két kedvelt anyaga: az üveg és a bronz különösen szép formákban jelenik meg. Ezenkívül még igen szép réz, vas, acél, fayence, Zsolnay-féle majolika, fa és más anyagu tárgyakat látni. Különösen nagy haladást mutat a butoripar általában. A magyar üvegyár is igen szép dolgokat állított ki.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A heraldikai és genealogiai társaság legutóbbi ülésén, melyen báró Radvanszky Béla koronázó elnököt, Fegyerpataky László alelnök mondott emlékbeszédet néhai Szilágyi Sándorról, a társaság volt másodelnökéről. A meleghangú emlékbeszéd Szilágyi Sándorban az ember és az író mellett nagy szeretettel rajzolta a serkentőt, a tanfőmestert, a ki a magyar história művelésére egész nemzedéket nevelt föl. Szilágyi Sándornak családi öröksége volt a magyar história szerete: apja és nagypapja is historikusok voltak. Az emlékbeszéd után a társaság megválasztotta másodelnöknek nagy szótöbbséggel id. Bánó Józsefet. Schönher Gyula titkár évi jelentésében a társaság munkásságát jellemezte és jelentette, hogy a társaságnak van 73 alapító, 143 pártoló és 315 évdíjas, összesen tehát 531 tagja. Végül Borovszky Samu bemutatott egy Hunyadi János kormányzó által 1449-ben adományozott czimlevelét, a melyből az adományos neve ki van varkva, s a melyet ismertetésre kiadtak Reiszig Edének.

KOTSCHY ERICH

az első magyar mechanikai szőnyegporoló, egyszersmind szórmeáru megőrző-intézet

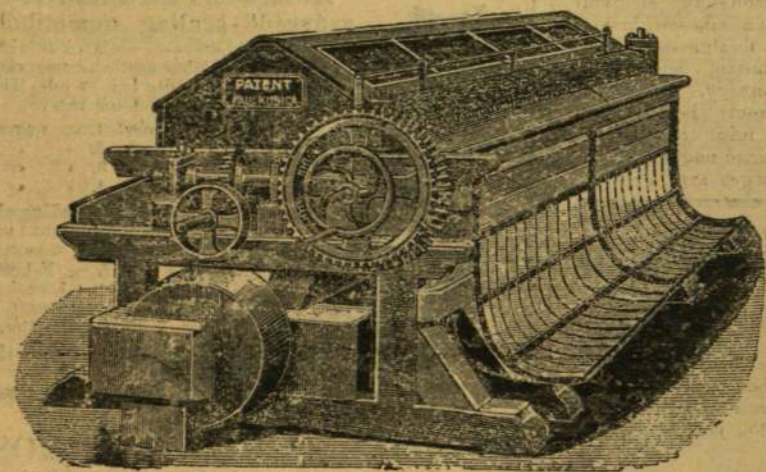
Budapest, Hungária-út 94. szám.

Telefon 63-44.

Átvesz — mint eddig — mindenféle szőnyeget, szórmeárakat, téli ruhákat kiporolás s a nyári időszakon át megőrzés végett. Ez alkalommal szíves tudomásra juttatom a magas uraságoknak s a n. é. közönségnek, hogy ugyanazon intézetben már egy év előtt egy

molypusztító készülék

Állítatott fel, mely kárpitos butoroktól a molyokat költésükkel együtt, valamint minden néven nevezendő fergét biztos eredményteljesen kipusztítja s eltávolítja, úgy hogy az így megtisztított butorok behintés s egyéb óvó eljárás mellőzésével romlás veszélye nélkül meghagyhatók nyáron át a zárt lakásban.

Bővebb felvilágosítással szolgál készségesen az első magyar mechanikai szőnyegporoló, egyszersmind szórmeáru megőrző intézet.

Az Erzsébet-tér 10. szám alatt levő városi raktárt felhagyván, kérem a t. cz. közönséget, hogy ezentúl csakis gyárunkba Hungária-körút 94. szám. Telefon 63-44. fordulni sziveskedjék.

Tűz ellen biztosítva az Első magy. ált. biztosító-társaságnál két millió koronára.

Magyar fém- és Lámpaáru-gyár

részvénytársaság 8970

BUDAPEST-KÖBÁNYA.

Villamos- és légszeszesillárok, Petroleum-lámpák minden czélra.

Fém- és díszműtárgyak.

Valódi király-olaj

biztonsági petroleum.

Raktárak Budapesten:

- II., Fazekas-tér 3-4. szám.
- V., Gizella-tér 1. szám.
- VI., Teréz-körút és Király-utca sarkán.
- VIII., Üllői-út 12. szám, a Calvin-tér sarkán.
- X., Jászberényi-út.

Pozsony: Lőrinczkapu-utca.
Kolozsvar: Wesselényi-utca 20. sz.
Debreczen: Simonffy-utca 1. sz.

Argentín legjobb arany és ezüst tisztító győnyörű fényt ad

CHINA-BOR SERRAVALLO, VASSAL gyengék, vérszegények és lábadozók számára.

Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanárok által: dr. Braun, Dresche, Kraft-Ebing, Monti, Mosetig Neusser, Schanz, Weimelner stb. 1000-nél több ismerőssel. Arak: 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszerárban. 8543

Szép, tiszta, üde arcbort ér el mindenki

Erna-kenőcs

(Kéz- és arckenőcs) használati útmutató.

Higany- és ólomvegyületeket sem egyéb mérges alkatrészeket nem tartalmaz, miért is TELJESEN ÁRTALMATLAN!

Biztosan és gyorsan tölti el szeplőt, májfoltot, pörpöréseket (vimmert), bőrteljesítést (missert), bőrhámot, napégést, arcvörösséget stb. 1. számú tégely 1 kor. (50 kr.) A hozzávaló ERNA-SZAPPAN 60 fillér (30 kr.)

ERNA-KENŐCSÜL száma még finomabb és hatásosabb mint az I. számú. Tégelye 2 kor. (1 frt.) Hozzávaló FOLYÉKONY ERNA-SZAPPAN 1 korona (50 krajczár).

ERNA-HAJFESTOSZER. (Cromatique de Erna.) Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (hajsz, szakál) szőke, barna vagy fekete természetes színe való kényelmes és állandó festésére. — A veles festett haj mosásánál, sem gőzfürdőben nem hagyja színét.

A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Kapható szőke, barna vagy fekete színben. Egy tok ára 4 korona. Főnti szeret nagyszerű hatását az ellismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják. Direkt. megrendelhető: BANTLER ÖDÖN Szent Miklós gyógyszerárban Tamasvar, Király-utca 4.

Tessék mindenütt határozottan Bantler-féle temesvári Erna-készítményeket kérni és rendelni.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője? Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat ROZSNAY

Serail-arczenőcsöt, mely az arcbort rövid időn fehérré, tisztává és üdvé teszi. Egy tég. ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan egy doboz 80 fill., Serail-hőgyörög egy doboz 1.40 kor. Kifőlt és valódi Epezsappan egy doboz 80 fill.

A t. cz. közönség szíves figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvényesen bejegyzett védjegyvel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot ábrázolja.

Kapható ROZSNAY MÁTYÁS győgyárában Arad, Szabadság-tér. Budapesten: Türk József és dr. Egger Leo (Nador) gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

SÁRCZIPÓK a legnagyobb választékban Földváry Imrénél Budapest, Koronaherczeg-utca 11. és Kerepesi-ut 9. Árjegyzék. 8784

Dietrich és Fia os. és kir. udv. szállítók Budapest. tea- és rumnagykereskedők, gőzerőre berendezett likőrgyár és cognac-párolda francia módra. Budapest, X., Kőbánya, Füzér-u. 30.

Saját gyártmányú likőreink Zsolnai majolika-korsókban is kaphatók. Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-raktárak: IV., Koronaherczeg-utca 20. VI., Andrássy-ut 33. szám. IV. kerület, Kigyó-tér 6. sz. VII., Kerepesi-ut 28. szám.

Csillárok gáz- és elektromosvilágításra, petroleum-lámpák legnagyobb választékban Brünner testvéreknél Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3. Salonteleum és császárrolaj I. rendű. — Bérmentes szállítás.

Magyar szabad. doboz-, papíráru- és fémkapocs-gyár DAVID KÁROLY és FIA Budapest, I. kerület, Mészáros-utca 38. szám. TELEFON 91-48.

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15. Nagy választék mindenféle üvegművekben. Asztali készletek stb. igen jutányos áron. 8865

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék! Czimbalmaim, melyek az illetékes zenekapacitások által minden tekintetben a legkifinomottabbaknak vannak elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 főtől különböző árban kaphatók. Mint hogy ez idő szerint a czimbalomnak pedálján és belső szerkezetén utóelérhetetlen találmányom van, így javításokat és alkatrészeket is elfogadok, a hang javulásért és tartóságáért kezesleg vállalom. HABITS ANTAL hangszerkészítő mester. Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. és Vörösmarty-u. 19. Árjegyzéket bérmentve küldök.

CLICHEKÉK készíti a legfinomabb kivitelben WOTTITZ MANFRED Budapest, Király-utca 20. — Telefon 18-99.

Cs. és kir. udvari szállítók. Kunz József és Társa BUDAPEST, V., Deák-tér 1. 8944 Vászón-, fehérmű- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék. Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése. Motor erőre berendezett fehérmű gyár.

Első magyar üvegyár részvény-társaság 8925 V. ker., Ferencz József-tér 8. szám (Béla-utca sarkán, az Akadémia mellett). Kristály üvegekészleteit és egyéb dísz-tárgyakat ajánlja. 12 személyre való 52 darabból álló üveg-készlet 13 koronától 300 koronáig. Gyárunkban készült a királyi várpalota összes asztali üvegekészlete. Képes árjegyzékkel kívánatra bérmentve szolgálunk.

Olcsó eladás bronce figurákból és nippes tárgyakból. A magyar fém- és lámpaáru-gyár r.-t. Gizella-téri raktárában, (Haas-palota) 8971 legfinomabb figurák és nippes addig, míg a készlet tart, jelen-tekenyen leszállított áron adtnak el.

LOHR MARIA ezelőtti KRONFUSZ csipke-, vegyszeti tisztító- és festészeti-intézet! Gyár: VIII., Baross-utca 85., IX., Calvin-tér 9., V., Harminczad-utca 3., VI., Teréz-körút 39., VI., Andrássy-ut 16. VIII., József-körút 2. szám. 8919

BELICZAY BÉLA 8898 mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő, méz, viasz- és fáklya-raktára. — Alapított 1833. Budapest, VII., Csányi-utca 3. szám, saját házában.

HOHENBERG FERENCZ VI., Nagymező-utca 46. — Telefon 15-70. Egyenruházati cikkek és felszerelések, mindennemű arany- és ezüst-zsinor, paszomány, butorpaszomány és kézimunka himzésekre rojt, bojt, zsinor stb. gyára. 8831 Temetkezési intézetek teljes berendezése.

CALDERONI és TSA BUDAPEST. 8878 Látzeraktár: Váci-utca 30. — Mű- és tanszeraktár: Kis hid-utca 8. szám. Mint karácsonyi és újvi ajándékokat ajánljuk: szemüvegeket s orrcsípőket finom üveg vagy valódi hegyjegezekkel. — Színházi és kettős tábori látóveket a legjobb mintákban és felszerelésekben. Legújabb Zeiss-féle távosóvak. — Aneroid és higanylégszűrőket. — Ablak, szoba, terem és fürdő hőmérőket. — Göröcsöket. — Nagyító üvegek. — Rajzszekők. — Teleszkopokat stb. — További Varázslámpák finom képekkel frt 3, 5, 7, 50 stb. — Fűthető gőzgépműtűk. — Villamgöcsök. — Mellék-készülékek villamgöcsökhöz, 30 db széktrónban 13 frt. — Földtekék különböző nagyságban. Fényképezési készülékeinket, melyekkel bárki minden előismerték nélkül a legjobb képeket készítheti. — Ára 20 főtől 100 főtől. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent: Tompa Mihály Virágregék. Pompás díszkiadás, sehyem-brokkát kötésben 24 gyönyörű aquarellel Demeczky Volf Irmától. Ára 50 korona. Tompa Mihály poezisének a legszebb, legvonzóbb terméke a Virág-regék. Az aszsonyoni lélek gyönyörű szimbolizmusai ezek a történetek. Demeczky Volf Irma illusztrációi szépség, gyöngélség szinpompa dolgában méltók a nagy költő verseihez. A hölgyközségnek, különösen menyasszonyoknak igen alkalmas ajándék munka.

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgyor: a
L.A.
VELOUTINE
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Nagyságos asszonyom
szíves figyelmébe
ujévi ajándékul

egy remek családi doboz levélpapír legszebb kivitelben
2 koronától 10 koronáig, meg nem felelő kiserdek. Oriási
választék képes levelező-lapokban és levelező-lap albumok-
ban. Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknek

KLEIN VILMOS papirkereskedése,
Budapest,
VIII. kerület, Kerepesi-ut 73. sz.

**JBOLYAILLATOS
MANDOLA KORPA**
a bőrt finomra simítja és
megtartja az arcz éleket
és úde kinezését
Teljesen hajthatatlan a szappantól az arcz kemécsőt
KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐ
Dr. Molscha József
BECS, I. LUGECK 3. SZ.

Heti étlap
az „Arany fácán“ nagyvendéglőben
VI. ker., Andrássy-ut 69.

- Minden Vasárnap: Szárnyas-estély, 8908
Hétfőn: Magyar vacsora,
Keddén: Fogócska malacz-estély,
Szerdán: Halászlé-estély,
Csütörtökön: Vadkölönlegességi estély,
Pénteken: Halászlé és tengerihal-estély,
Szombaton: Disznótör és vadkölönlegességi estély.

Valódi magyar borok: Gyöngyös-Visontai bortermelők
szövetkezetének pinceszőléből. A világhírné Steinleli
márczusi sör kimerése. Ne mulassza el senki gyönyörű
vadászterméimet, étterméimet és a télkörtet meg-
tekinteni. — Számos látogatást kér

Lantos igazgató. Gécsy Ferencz
adv. vadászalító és vendéglős.

Karácsonyi és ujévi ajándékul
kiválóan alkalmasak a
fotografáló készülékek,
mivel ezokrattató és tanlások időszínt nyújtanak. Bő
választékban kaphatók
Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképező-eszközök szaküzletében,
Budapestben,
IV., Károly-utca 1. sz.
Arjegytek kívánatra ingyen.
Kodakok, albumok, kartonok.

Kurczák
és
**Photozinkografiai
műintézet**
készíti a legjobb
és legújabb
mindegyik
nyomtalványhoz
Budapest VIII. Szentkirályi-utca 12.

Kufeké féle gyermeklisztje
Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajálják
Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és belbeteg gyermekeknek
Kapható minden gyógyszerárban drogueriarban és a gyárnál R. KUFÉKE WIEN VI.

106 oldal terjedelemben jelent meg az
OPERETTE-ALBUM
Ára füzve 3 kor, diszkötésben 5 kor. — Megrendelhető:
ZIPSER és KÖNIG
zeneműkereskedésben 8964
Budapest, Andrássy-ut 4. (Harkányi-palota)

Hölgyeknek
mélkül-
hetetlen.
A női szépség elérésére, tökéle-
sítésére és fenntartására legkifejlesztett és
legbiztosabb a 8706
MARGIT-CRÈME,
mely vegyísta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírné arcz-
kemécs par nap alati elárolt szepít, májfolót, pattanást, bór-
atkat (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ránczo-
kat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérre, simává és
üdevé varázsolja. Sem higányt, sem ölmot, sem más ártalmas
anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely
1 kor., Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., Margit
szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor.,
Margit arczvíz 1 kor. Postán utárvéllel vagy a pénz
előttes beküldése után küldi a készítő: 8706
FÖLDES KELEMEN gyögsz. Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktár Budapestben: Török József
és Dr. Eger Leó «Nádora» gyögsz.

Szoba-illat 8936
Dolgy-illat
Fenyő-illat
Gyöngyvirág-illat
Orgona-illat
Szána-illat
Havasi gyöngy-illat
Moharász-illat
Frangepán-illat
Teaóros-illat
Heliotrop-illat
Jácint-illat
Kéryus-illat
Kérl-szögfi-illat
Ochridia-illat
Reseda-illat
francia és angol illatzerék finom kivitelű üvegekben, legna-
gyobb választékban kaphatók

Detsinyi Frigyesnél Budapest, Marokói-tuza 2.
a fekete kutyához

PEMETEFÜZÜKORKA
rekedség
köhögés és
hurut ellen.
ÁRA 60 fillér
Kapható minden gyógyszerárban. 8869

Nélkülözhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csalhatatlan.
Világzikk, kivitel minden országba.
CHIEF-OFFICE 48. BILXTON-ROAD, LONDON S. W.
A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb háziaszer a
gyögszerezés:
Thierry A. Balzsam-a
föfölmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső be-
tegségek ellen. Külsőleg a legsikeresebb
Sebgyógyítószér.
Csupán az összes kulturáramokban bejegyzett zöld apácza védjeggyel és kapszula-
zárral, a melybe a csög van beprésvéve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás
6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy
próba-palack prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktarak jegyzékével:
1 kor. 20 fill. Sztétküldés csupán az öszegnek előleges utalványozása ellenében.
Thierry A. Centifolia-kenőcse
(csodakendés elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utóérhetetlen! Főöszlegessé teszi legtöbb
esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 szentendős gyögyithatatlannak tartott csonszu, sőt nyabban
egy 22 szentendős nyúos rákászér betegséggel gyögyíttatott meg. Gyulladásoos és minden egyéb sebeknél, mint
kittinó antiszeptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyögyulást hoz létre. Gyors puhító
és oszlató hatása is van és megszübháti mindenféle, bármily mélyre hatoló idegen testektől. — Egy tégely
franco 1 kor. 80 fill. az öszegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Ki-
eredeti bizonylatokból, melyeket a két szeről a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni
A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasítani a hamisított és
hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:
Thierry A. gyögszerezésnél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
(Az osztrák cs. és kir. állambivatalnokok szövetkezetének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the
Admiralty, London.) — Kapható Budapestben: Török József gyögszertárban. 8907

Megay Boheme tortája
a legjobb torta: jószággal az ideil brüsszeli kiállításon az első díjat nyerte.
Megay Róbert cukrász Miskolcon 1. sz., 2 K 30 f. vétele után küld
őnek egyet bérmentesen. Budapestben Szenes Ede és Seidl János
cs. és kir. udvari szállító uraknál, a vidéken minden legelőkelőbb esemé-
nyzetben kapható. Miután utánozzák a tortát, kérem csak is Megay
Róbert nével ellátott dobozokban csomagolt tortát elfogadni. Ugyanott
egy kittinó Szulamit-torta 2 korona. 8780

**WOTTITZ
MANTFRED**
REPRODUKÁLÓ BUDAPEST.
MÚINTÉZET. KIRÁLY-UTCA 30.
Telefon 18—99. 8885

Császárfürdő
BUDAPESTEN
téli és nyári gyógyhely.
Elsőrangú. E kénesvízű gyögy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel és
legmodernebb iszapfürdővel,
pompás ásványvíz uszodák-
kal, hős- és kádforrásokkal.
Prospektus ingyen bérmentve.

Főbismászó, a legjobb és leoszabb
101 új magyar népdál, melyet szongorára énekel Huber
Sándor átt. Főállmája az öszes eddigi megjelenteket,
ára 3 korona.
101 új népdál, brilláns letétben hegedűre Bloch
József tanártól, ára 3 korona.
A h. gedűátvitatok a szongorakadémiához alkalmas-
kodnak és kiseretben előszáthatók.
Szulamit népmézi szűő opera legjobb kiadása szongorára,
énekel, Ber Sándortól, ára két kötetben 6 korona. Szulamit
estimalomra Allaga Gézától, ára két kötetben 6 korona.
Stil tu (Emlékszél-e?), román dal, ára 1 korona.
Az én bánatom, román dal, ára 1 korona 50 fillér.
Megren-
delhető: kőgy- és zenemű-
kereskedésben,
Rozsnyai Károly
Budapestben, Museum-kört 15. szám alatt. 8939
Minden könyv és bármily zeneművet szonai jutányosan szállítá-
tok. Szongorakivonatok legnagyobb raktára. Arjegytek ingyen

A VASÁRNAPI UJSÁG REGENYTÁRA.

Elbeszélés.
Irta JÓKAI MÖR.

Legközelebbi időkben azon számos levelek
között, melyekkel jó barátaim és barátóim meg-
tiszteltek, akadtam egyre, mely ezen megszólítá-
ssal kezdődik: «Te vén szamar!»

Ohó! Ez az ember engemet ismer! Ez a régi
jó pajtasok közül való, azokból a boldog idők-
ből, a mikor még öröm volt számárnak lenni.

Mert hát valaminek csak kell lenni az ember-
nek: nem maradhat örökké valaki.
Akkor volt ez, mikor az időszámítást úgy
kezdjük, hogy «anno eins» a Bach-korszak gyer-
mekkorában.

Mi minden nem volt akkor! Nem volt tudomá-
nyos akadémia, se Kisfaludy-társaság, (vagy
épen Petőfi-társaság), se képviselőház, se főrendi-
ház, se táblabíróház; — senkinek semmi czíme,
minősége.

Hátha semmik se lehetünk, akkor legyünk
«szamarak».
Arra nem kell hatósági engedély, ahhoz nem
kellenek megerősített statutumok. A szamártól
senki sem veheti el azt, hogy ő szamar. A sza-
marat nem lehet a nevével, a rangjától megfosz-
tani. Minden czímet elvehet a hatalom, eltöröl-
het a forradalom: a szamar czíme megmarad
elenyészhetlenül.

S milyen büszke öntudat számárnak lenni!
Minő privilegium! S mily erős kapcsa az öszse-
tartozandóságnak! Ennek a megerősítésére ala-
pítottuk mi 1851-ben a «Szamar-rendet», melybe
fölvétetni, melynek rangfokozataiban előlépte-
tést nyerhetni kitüntetésnek tartott. Mert
nem elég ám valakinek azt mondani: «én sza-
mar vagyok», vagy másról így nevezettni: «te
szamar vagy!» Azt be is kell bizonyítani vagy
tettekkel, vagy szavakkal, a szamar-konvent
választmányi ülésében, a szamaragymester el-
nöklölete alatt, felelni a szamarinkvizitor kérdé-
seire, a szamárdoktor által megvizitáltatni, hogy
nincs-e valami eltitkolt hajlandósága az okossá
lételre, — s ha tökéletes számárnak találattá,
akkor letenni a számáresküt a szamarceremó-
nia-mester kezébe, hogy számárságát törhetle-
nül meg fogja őrizni, a társaság titkait ki nem
feesegeti, számár iratokat, torzképeket el nem
hord, semmi számárságért meg nem orrol, —

Á «Vasárnapi Ujság» regénytára. 1900. évi 1. szám.

vendéglői étlapot; még pedig az «Arany flakó»-
ban. — A szamarak tanyáján könnyű lett volna
a fogadás, mivel hogy az «Akol»-ban (ez volt a
czíme a korcsmájuknak) csak egyféle volt a
vacsora: nem kellett válogatni.

A Mylord kitünően beszélt angolul; ezzel im-
ponált. Egyszer egy igazi angol is odavetődött
a társaságba, a kívül félóra hosszat elkonverzál.
A brit látogató csodálkozását fejezte ki a fölött,
hogy a Mylord olyan tökéletes kijetéssel beszél
az angolt; ő ugyan egy szót sem értett belőle.
Nem is volt abban egy angol szó sem. Mellette
nagy sikert aratott Talma, a ki meg Ristori
szavallatát tudta remekül utánozni; abban sem
volt semmi igazi olasz szó.

A Prikatics megérdemelte a nevével a vállát
verő hajával, s övig érő szakállával, s a félre-
gázolt csizmasarkaival, még inkább azzal, hogy
mindenkibe belekötött, mindent ócsárolt; ha-
nem egyszer-egyszer megvendégelte az egész
társaságot saját maga készítette haricska-pulisz-
kával, a miről mindenki elismerte, hogy rosz
ugyan, de mégis jobb, mint a vicezei.

Két öszzetartozó alakot minden ember úgy
hítt, hogy «komám». Azok abban tüntek ki,
hogy olyan parasztosan tudtak egymással be-
szélni, mint a kecskeméti gányók, a kik putri-
ban laknak, egymást kendnek czimezték. És
kitünően értettek a disznóöléshez. Hurkát, kol-
bászt senki olyan tökéletesen nem produkált,
mint ők. Különböen előkelő művészek voltak.
Mindennap együtt voltak, hol a próbán, hol a
korcsmában. Egyszer az egyik megtudja, hogy
a komája megházasodott, van már félve. «Hát
kend nem is mondja, hogy megházasodott?» —
«Nem kérdezte kend.»

A Vatemörderre rávallott a keményített ing-
galléria, a melyhez hasonlót még ma sem visel-
nek, s magyarul is úgy beszélt, hogy az ember
azt hitte, francziánul beszél.

A Don Quixotte alakja tökéletesen megfelelt
a spanyol lovaghős szomorú figurájának: csak
hogy ez maga volt a megtestesült tréfa. Olyan
süket volt, mint egy búzás verem, s annál fogva
minden megszólításra egy anekdotával vála-
szolt.

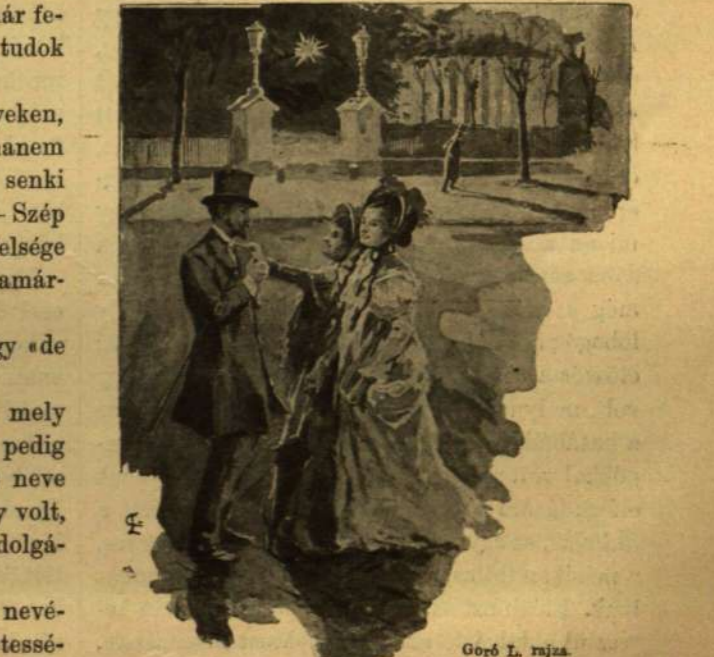
Ennek a Rendnek a históriáját szándékozom
én most megírni, a mennyire a vén szamar fe-
jével a fiatal számárságokra vissza tudok
emlékezni.

Megnyugtatóan szolgáljon illető helyeken,
hogy igazi neveket nem fogok említeni, hanem
csak az adoptált bérma-neveket és így senki
kellemetlenül apostrofálva nem lésson. — Szép
is volna, ha kifecsegném, hogy ez s ez, ő felsége
valóságos belső titkos tanácsosa, a «szamar-
dékány» volt.

Még valaki azt találná rá mondani, hogy «de
jól konzerválta magát!»

Minden ember tudta a saját nevével, a mely
nemelyiknél nagyon jól talált, másnál pedig
ellentétes volt. A legkisebb termetűnek a neve
volt Góliáth; de azért, hogy olyan kicsiny volt,
vivőmester volt. Legyőzhetetlen a vitór dolgá-
ban.

Az Ézsau azért nem kvadrált össze a nevé-
vel, mert a míg a bibliai Jakaból mértékletessé-
géről volt híres, (beérvén egy tállencsével), ez
megtette azt fogadásból, hogy végig ette az egész

«Haj te sánta, nem tudtál akkor jönni, a mikor úgy
vártalak!»